

Документ. бр. 1S-26-O-11-4/2-2

СТРАТЕГИЈА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ОКВИРНОГ СПОРАЗУМА О СЛИВУ РИЈЕКЕ САВЕ

Април 2011. године

Садржај

1. УВОД.....	5
2. ОКВИР ЗА ПРЕКОГРАНИЧНУ САРАДЊУ У СЛИВУ РИЈЕКЕ САВЕ	6
2.1. ПРИРОДНА ОСНОВА ЗА САРАДЊУ	6
2.2. ЗАКОНСКИ ОКВИР ЗА САРАДЊУ	6
2.3. МЕХАНИЗМИ САРАДЊЕ	8
3. ТРЕНУТНИ СТАТУС У СПРОВОЂЕЊУ ОКВИРНОГ СПОРАЗУМА	11
3.1. ПЛОВИДБА.....	11
3.2. УПРАВЉАЊЕ ВОДАМА.....	12
3.3. ОСТАЛЕ АКТИВНОСТИ ОД ЗНАЧАЈА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ОКВИРНОГ СПОРАЗУМА	14
3.4. НАУЧЕНЕ ЛЕКЦИЈЕ	15
4. СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉЕВИ СПРОВОЂЕЊА ОКВИРНОГ СПОРАЗУМА И МЈЕРЕ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРЕЊЕ	17
4.1. ПЛОВИДБА.....	17
4.2. УПРАВЉАЊЕ РИЈЕЧНИМ СЛИВОМ.....	21
4.3. УПРАВЉАЊЕ ПОПЛАВАМА	25
4.4. СПРЕЧАВАЊЕ И КОНТРОЛА АКЦИДЕНАТА.....	28
4.5. МЕЂУСЕКТОРСКА ПИТАЊА	30
5. УЧЕШЋЕ ЈАВНОСТИ И УКЉУЧИВАЊЕ ИНТЕРЕСНИХ ГРУПА У СПРОВОЂЕЊЕ ОКВИРНОГ СПОРАЗУМА	33
6. ПРАЋЕЊЕ СПРОВОЂЕЊА ОКВИРНОГ СПОРАЗУМА.....	35
7. ДОДАЦИ.....	37
Додатак 1: ЛИСТА ТИЈЕЛА ОДГОВОРНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ОКВИРНОГ СПОРАЗУМА О СЛИВУ РИЈЕКЕ САВЕ	38
Додатак 2: ЛИСТА ПРЕДСТАВНИКА САВСКЕ КОМИСИЈЕ	39
Додатак 3: ЛИСТА СКРАЋЕНИЦА И АКРОНИМА	40
8. РЕФЕРЕНЦЕ	42

1. Увод

Како би се осигурало дјелотворно спровођење *Оквирног споразума о сливу ријеке Саве (FASRB)* [1], Међународна комисија за слив ријеке Саве (Савска комисија, ISRBC) је још у јесен 2005. године, убрзо након свог оснивања, започела с развојем стратегије за спровођење *Оквирног споразума*.

На основу постојећег оквира [1, 2, 3], прва *Стратегија за спровођење Оквирног споразума о сливу ријеке Саве* [4] је финализирана и формално усвојена од стране Савске комисије 2008. године, као резултат процеса који је укључивао већи број стручњака и интересних група из подручја слива ријеке Саве.

Међутим, континуиран напредак у спровођењу *Оквирног споразума* који је остварен претходних година, као и непрекидно мијењање „окружења” процеса спровођења у истом периоду, су довели до ситуације у којој је ажурирање постојеће *Стратегије* било не само разуман, већ и неопходан корак.

Наиме, додатно су унапређивани снага и функционалност система спровођења *Оквирног споразума* [5]. Остварени су неки важни резултати [6-16], а покренута је или је већ спроведена већина активности које су биле предвиђене актуелном *Стратегијом*. Такође су идентификовани изазови и препреке за спровођење *Оквирног споразума*.

Успостављена је сарадња са бројним организацијама и институцијама, а стечено је и значајно искуство других ријечних сливова Европе и шире, чиме је скренута пажња на новонастала питања која ће се требати рјешавати у будућем периоду.

Припрема и имплементација пројеката који су релевантни за спровођење *Оквирног споразума* су постепено постали окосница цијелог процеса. Осигурано је финансирање неколико суштинских пројеката, а земље су идентификовале и усагласиле се око будућих приоритетних пројеката. Неколико пројеката је такође препознато и од стране Европске комисије која их је уврстила у *Акциони план Стратегије Европске уније за Дунавски регион* [17], што ће свакако представљати релевантан оквир за будуће спровођење пројеката који су важни са становишта спровођења *Оквирног споразума*.

На крају, одређени процеси и догађаји, као и њихови исходи, и то не само на нивоу савског слива [18-21], већ и на нивоу Дунава [22-24] и Европе [17, 25, 26], су довели до мишљења да је неопходно размотрити и ажурирати будуће спровођење *Оквирног споразума*.

Имајући на уму напријед поменуте чињенице, развијена је дорађена *Стратегија*, са примарном намером да се у потпуности искористе досадашњи напори и остварени резултати, да се синхронизују искуства и нова знања стечена током претходних година, да се реагује на и укључи у релевантне текуће процесе на нивоу Дунава и Европе, чиме ће се додатно ојачати основа за потпуно спровођење *Оквирног споразума*.

Структура дорађене *Стратегије* је једноставна и јасна. Оквир за прекограничну сарадњу у сливу ријеке Саве је описан у Поглављу 2. Ово поглавље садржи основне информације о сливу, као и информације о правном и институционалном оквиру за сарадњу из угла *Оквирног споразума* и Савске комисије. Тренутни статус спровођења *Оквирног споразума*, укључујући најважнија остварења и досадашње изазове, је илустрован у Поглављу 3. Специфични циљеви спровођења *Оквирног споразума* и мјере за њихово постизање, који су описани у Поглављу 4, су елаборирани у односу на појединачна приоритетна подручја, од којих свако одговара неком од специфичних циљева *Оквирног споразума*. Поглавља 5 и 6 се баве питањима учешћа јавности и укључивања интересних група у спровођење *Оквирног споразума*, те питањима његовог праћења. Додаци (Поглавља 7 и 8) пружају допунске информације, укључујући листу скраћеница и акронима, као и листу референци.

2. Оквир за прекограничну сарадњу у сливу ријеке Саве

2.1. Природна основа за сарадњу

Слив ријеке Саве¹ је највећи слив југоисточне Европе, укупне површине од приближно 97.713 km² [6], што представља 12% сливног подручја ријеке Дунав. Површину слива дијели шест земаља (Табела 1), са укупним бројем становника од отприлике 8,5 милиона.

Ријека Сава је трећа најдужа притока ријеке Дунав. Дужина ријеке Саве од извора смјештеног у западним словенским планинама до ушћа у Београду (Србија) износи 945 km [6]. Са својим просјечним протицајем на ушћу од око 1.700 m³/s, ријека Сава представља водом најбогатију притоку Дунава, доприносећи са скоро 25% укупном протицају Дунава.

Табела 1. Основни подаци о сливу ријеке Саве [6].

Држава	Удио слива по држави (km ²)	Удио слива по држави (%)
Словенија	11.734,8	12,0
Хрватска	25.373,5	26,0
Босна и Херцеговина	38.349,1	39,2
Србија	15.147,0	15,5
Црна Гора	6.929,8	7,1
Албанија	179,0	0,2
Укупно	97.713,2	100,0

Слив ријеке Саве је широко познат по својим високим еколошким и социјалним вриједностима, које не потичу искључиво из њене природне љепоте, ванредне разноврсности крајолика и биодиверзитета, те великих ретензионих подручја дуж ријеке, већ такође и из великог потенцијала за развојне активности, као што су превоз терета и путника водним путевима, или туризам и рекреација.

У сливу ријеке Саве се налази највећи комплекс алувијалних мочвара у сливу ријеке Дунав, као и велика равничарска шумска подручја, што представља јединствен примјер ријечног слива са још увијек нетакнутим плавним подручјима која ублажавају поплаве и подржавају биодиверзитет у истим. У сливу ријеке Саве постоји шест Рамсар подручја, као и бројна подручја која су од значаја за биљни свијет и птице, те заштићена подручја на националном нивоу и Natura 2000 подручја.

Ријека Сава учествује у дунавској транспортној мрежи унутрашњих пловних путева са 594 km пловног пута, од Београда до Сиска (Хрватска), и пружа бројне локације и могућности за различите врсте туризма и рекреације дуж цијелог водотока.

2.2. Законски оквир за сарадњу

Послије политичких промјена које су се догодиле у региону почетком 1990-их, ријека Сава, која је била највећа национална ријека у бившој држави, постала је међународна ријека од великог значаја.

¹ Детаљне информације о сливу се налазе у *Извјештају о анализи слива ријеке Саве* [6].

Успостављање Пакта стабилности за југоисточну Европу 1999. године је обезбиједило чврсту основу за покретање сарадње интересних група у региону и, постепено, стварање новог приступа у управљању водним ресурсима у сливу ријеке Саве.

На основу тога, четири земље слива ријеке Саве – Босна и Херцеговина, Савезна Република Југославија (касније Србија и Црна Гора, а затим Република Србија), Република Хрватска и Република Словенија, су ушле у процес преговора, са примарним циљем да се успостави одговарајући оквир за прекограничну сарадњу, с циљем осигуравања одрживог коришћења, заштите и управљања водним ресурсима у сливу ријеке Саве, чиме ће се омогућити бољи услови живота и повећање стандарда становништва у региону.

Као кључна прекретница у процесу, израђен је *Оквирни споразум о сливу ријеке Саве (FASRB)*, као јединствен међународни уговор који интегрише све аспекте управљања водним ресурсима и којим се успоставља Међународна комисија за слив ријеке Саве са правним статусом међународне организације (Савска комисија, ISRBC), а у сврху спровођења *Оквирног споразума*.

Након потписивања *Оквирног споразума* 3. децембра 2002. године, у Крањској Гори (Словенија), основана је Привремена Савска комисија како би се припремили сви кораци који су неопходни за успостављање сталне Комисије након ступања *Оквирног споразума* на снагу.

Након што су све Стране ратификовале *Оквирни споразум*, и након његовог ступања на снагу 29. децембра 2004. године, 27. јуна 2005. године је одржана Прва конститутивна сједница Савске комисије, након чега је стални Секретаријат Савске комисије, чије се сједиште налази у Загребу (Хрватска) започео са радом у јануару 2006. године. Од тада, Савска комисија представља „погонски мотор” сарадње Страна *Оквирног споразума* на његовом спровођењу, а њен статус је укратко описан у Поглављу 3.

Оквирни споразум о сливу ријеке Саве (FASRB) [1] представља међународни уговор који интегрише све компоненте управљања водама – различите начине коришћења вода, заштиту вода и водних екосистема, као и заштиту од штетних ефеката вода насталих услед поплава, суша, леда и акцидената који укључују загађење вода.

Оквирни споразум наглашава значај прекограничне сарадње влада, институција и појединаца, дефинишући кључни циљ и три главна општа циља сарадње, као што је приказано у Оквиру 1.

Оквир 1. Кључни циљ и општи циљеви *Оквирног споразума*.

Кључни циљ Прекогранична сарадња на одрживом развоју региона који припада сливу ријеке Саве Општи циљеви: • Успостављање међународног режима пловидбе ријеком Савом и њеним пловним притокама; • Успостављање одрживог управљања водама у сливу ријеке Саве, и • Спречавање/ограничавање опасности у сливу (нпр. поплава, суша, леда, акцидената) и уклањање/смањење њихових штетних посљедица.

Основни **принципи** дефинисани *Оквирним споразумом* укључују:

- сарадњу засновану на сувереној једнакости, територијалном интегритету, обостраној користи и доброј вјери с циљем остваривања циљева *Оквирног споразума*, сарадњу засновану на редовној размјени информација унутар слива, сарадњу са међународним

организацијама, и сарадњу која је у складу са Директивом 2000/60/ЕС (*Оквирна директива о водама*) и Директивом 2007/60/ЕС (*Директива о процјени и управљању ризиком од поплава*, у даљем тексту *Директива о поплавама*), и

- разумно и праведно коришћење водних ресурса, спровођењем мјера у циљу обезбјеђења интегритета водног режима унутар слива и смањења прекограничних утицаја проузрокованих обављањем привредних и других активности Страна *Оквирног споразума*, као и поштовањем принципа ненаношења штете.

Спровођење *Оквирног споразума* је у надлежности националних тијела која су службено именована од Страна *Оквирног споразума* (листа се налази у Додатку 1), а координисано је од стране Савске комисије.

Оквирни споразум представља први развојно-оријентисан мултилатерални споразум у послјератном периоду, закључен у региону бивше Југославије након *Дејтонског мировног споразума* и *Споразума о сукцесији*. Обухватањем цјелокупног управљања водним ресурсима и рјешавањем питања развоја и одрживости, чиме се повезују развој пловидбе и заштита животне средине, *Оквирни споразум* пружа Савској комисији најшире поље дјеловања у породици европских организација ријечних и језерских сливова.

2.3. Механизми сарадње

Међународна комисија за слив ријеке Саве (ISRBC, Савска комисија) је заједничка институција успостављена као међународна организација са међународном правном способношћу неопходном за извршење њених функција, са сталним секретаријатом као својим извршним тијелом.

Мандат и одговорности Савске комисије, дефинисани Анексом I *Оквирног споразума о сливу ријеке Саве (FASRB)* – *Статутом Међународне комисије за слив ријеке Саве*, одражавају амбициозан приступ Страна *Оквирног споразума* да успоставе заједнички институционални систем, што ће да резултира пуним спровођењем *Оквирног споразума*.

Да би остварила главне циљеве *Оквирног споразума*, Савска комисија координише слиједеће **активности**:

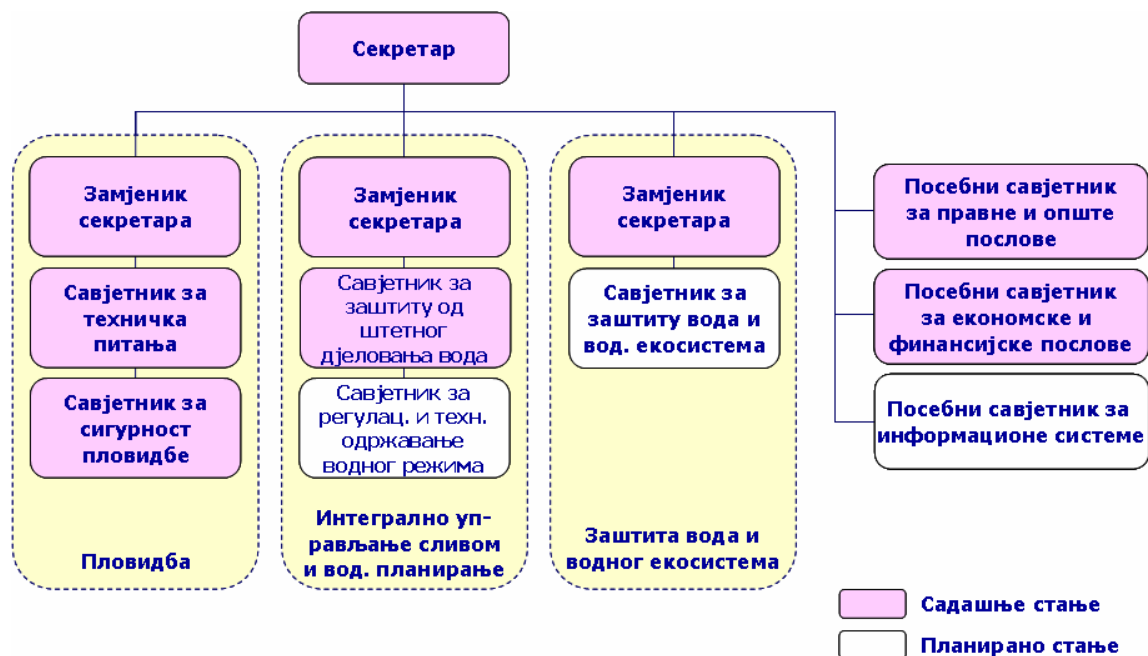
- израду и реализацију заједничких планова за слив ријеке Саве (нпр. план управљања сливом, план управљања ризиком од поплава);
- припрему развојних програма слива ријеке Саве;
- обнову и развој пловидбе у сливу;
- успостављање интегрисаних система за слив ријеке Саве (ГИС, РИС, систем за прогнозу и упозоравање на опасност од поплава, итд);
- усклађивање националне регулативе са регулативом Европске уније, и
- израду протокола за регулисање специфичних аспеката спровођења *Оквирног споразума*.

У складу са својим мандатом и одговорностима, Савска комисија представља централну тачку у идентификацији и спровођењу пројеката од регионалног значаја, с циљем јачања заједничке сарадње земаља у сливу ријеке Саве и омогућавања испуњења циљева *Оквирног споразума*.

Савској комисији је дат капацитет за доношење одлука у области пловидбе и за давање препорука о свим осталим питањима.

Савску комисију чине по два представника сваке Стране *Оквирног споразума*, односно члан и замјеник члана, који заједно имају један глас у Савској комисији. Листа тренутних представника у Савској комисији је дана у Додатку 2. Комисија има Предсједавајућег, који представља Савску комисију.

Секретаријат је административно и извршно тијело Савске комисије. Оно се састоји од службеника и помоћног особља. Службеници су секретар, његови замјеници и савјетници (Слика 1). Они су држављани Страна *Оквирног споразума*, заступљени на равноправној основи и постављени од стране Савске комисије. Помоћно особље чине два техничка администратора и књиговођа, од којих је тренутно попуњено само мјесто једног техничког администратора.

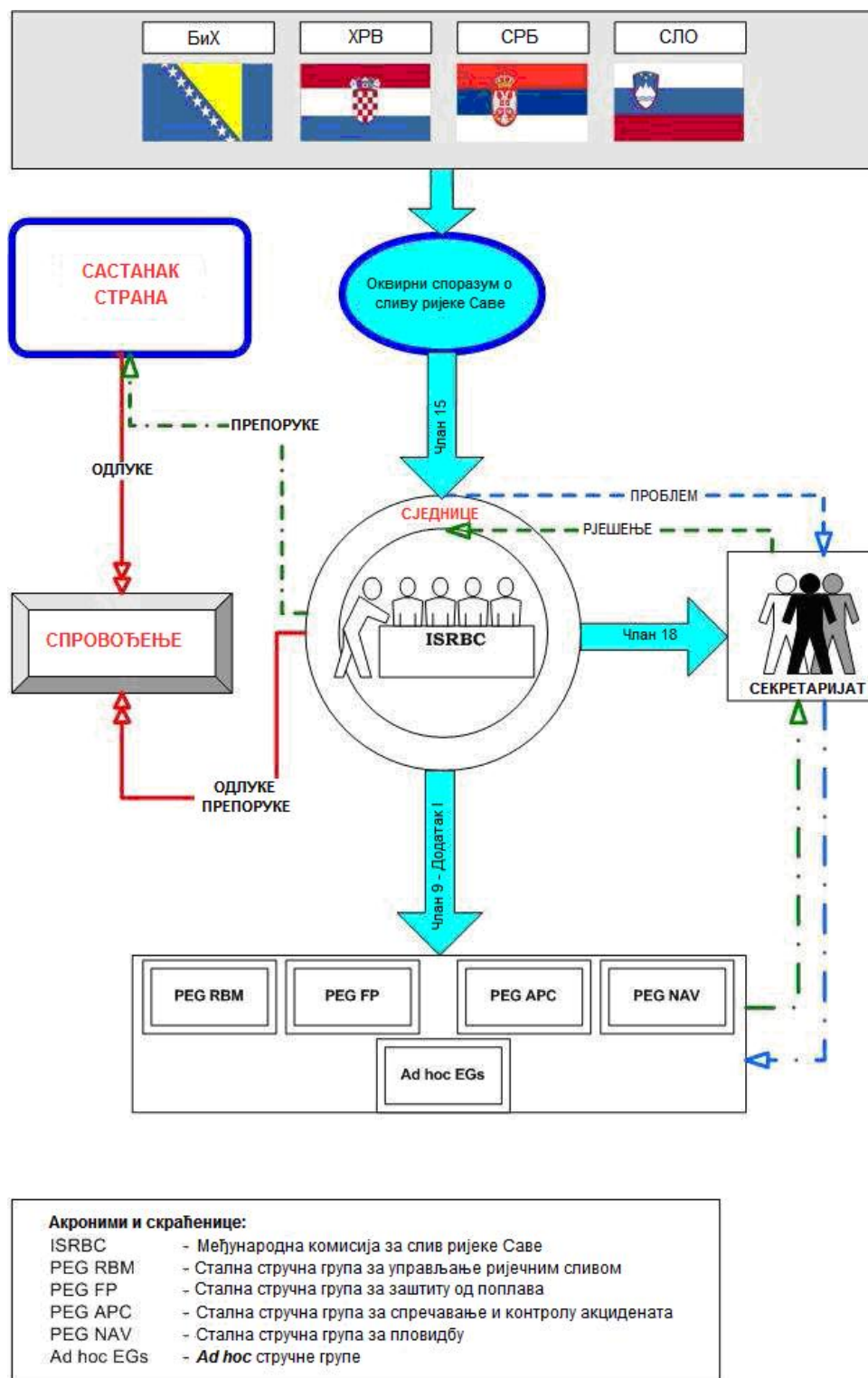
Слика 1. Структура Секретаријата Савске комисије (само службеници).

Са циљем подстицања сарадње и осигуравања синергије у постизању својих циљева, Савска комисија је успоставила сталне и *ad-hoc* стручне групе, састављене од именованих стручњака сваке од земаља из слива ријеке Саве.

Постоје четири сталне стручне групе (PEGs), које покривају кључна питања о сливу ријеке Саве – управљање ријечним сливом, спречавање и контролу акцидената, заштиту од поплава и пловидбу, као и пет *ad-hoc* стручних група, које се баве специфичним питањима и задацима – правна питања, финансијска питања, хидро-метеоролошка питања, географски информациони системи (ГИС) и ријечни информациони сервиси (РИС).

Службеници Секретаријата предједавају стручним групама. У принципу, Секретаријат припрема све материјале за разматрање пред стручним групама.

Основна шема **процеса доношења одлука** са правном основом је приказана на Слици 2. Генерално, Савска комисија на својим сједницама поставља специфична питања за истраживање од стране Секретаријата и/или стручне групе/група. Након што се пронађе рјешење, Секретаријат исто представља Савској комисији са препоруком о слиједећим корацима. У складу са препорукама Секретаријата, Савска комисија, на својим редовним или ванредним сједницама, усваја одлуке и препоруке Странама *Оквирног споразума*. Одлуке које је донијела Савска комисија у области пловидбе, а које се односе на обезбјеђивање услова за сигурну пловидбу и услове за финансирање изградње и одржавања пловних путева, имају обавезујући карактер за све Стране *Оквирног споразума*. У области управљања водама, Савска комисија доноси само препоруке. Обоје, и одлуке и препоруке, се доносе једногласно. Поред тога, Савска комисија пружа препоруке Састанку Страна, који доноси одлуке које се односе на стратешка питања спровођења *Оквирног споразума* и врши опште праћење процеса спровођења.

Слика 2. Процес доношења одлука у спровођењу *Оквирног споразума*.

3. Тренутни статус у спровођењу *Оквирног споразума*

3.1. Пловидба

Распад Социјалистичке Федеративне Републике Југославије и економски пад у 80-им и 90-им годинама прошлог вијека је резултирао великим опадањем транспорта и пловидбе на ријеци Сави.

Од тада, ријека Сава се скоро уопште не користи за ријечни транспорт, због низа разлога, укључујући недостатак одржавања и инвестиција, што је резултирало лошим квалитетом инфраструктуре, слабу повезаност путног и жељезничког саобраћаја, оштећене луке и оштећену ријечну инфраструктуру, те присуство неексплодираних направа које угрожавају безбједну пловидбу.

Услови пловидбе су неповољни због ограниченог газа у току дужих периода, ограничене ширине пловног пута и висине испод мостова, као и недовољног обиљежавања.

С друге стране, у осталим дијеловима Европе, транспорт унутрашњим водним путевима се показао као конкурентан облик транспорта, који је прихватљив за животну средину и који смањује загушење друмског саобраћаја.

С обзиром на такву почетну ситуацију, у оквиру спровођења *Оквирног споразума* и *Протокола о режиму пловидбе уз Оквирни споразум* су учињени напори да се обезбиједи услови који су неопходни да би ријека Сава постала важна повезница, прихватљива за животну средину и безбједна за пловидбу у смислу транспорта унутрашњим водним путевима [8].

Административни и законски оквир је ојачан израдом сета правила и других докумената који се односе на техничка питања и сигурност пловидбе [9], а која су усклађена са одговарајућом регулативом Европске уније (ЕУ) и Економске комисије Уједињених нација за Европу (UNECE-а). Ради илустрације, неки специфични захтјеви из *Правила пловидбе на сливу ријеке Саве* су унесени у нови текст *Европског кода за унутрашње пловне путеве (CEVNI)*. Исто тако, *Правила о превозу опасног терета у сливу ријеке Саве* су увела директну примјену одговарајуће европске регулативе, односно *Европског споразума о међународном превозу опасног терета унутрашњим пловним путевима (ADN)*.

Између осталих остварења, требало би поменути *Даљинар ријеке Саве* (обновљен након 50 година), као и израду првог икад урађеног *Албума мостова на ријеци Сави*.

Значајни напреси су остварени у **обнови и развоју инфраструктуре пловног пута ријеке Саве**. Израђена је прелиминарна документација, која обухвата пред-студију изводљивости и студију изводљивости за обнову и развој пловног пута [10, 11]. Стране *Оквирног споразума* су се договориле у вези категоризације будућег пловног пута, која ће да се користи као основа за израду главног пројекта, финансирања радова и пловидбе узводно од Сиска до Словеније, као и у вези „акционог плана” и временског оквира за развој пловног пута.

За узводни дио пловног пута, Рачиновци (km 211) – Сисак (km 594), је урађена *Пројена утицаја на животну средину*, а убрзо се очекује и почетак израде главног пројекта за обнову пловног пута. За низводни дио пловног пута, Београд (km 0) – Рачиновци (km 211), су обезбијеђена средства за финансирање завршне фазе процеса планирања (тј. израду студије *Пројена утицаја на животну средину* и главног пројекта).

Систем обиљежавања пловног пута је поново у потпуности успостављен послје 20 година. Неексплодиране направе су уклоњене са ријечних обала, а хитне радове на одржавању су, на критичним дионицама, заједнички спровеле Хрватска и Босна и

Херцеговина. План обиљежавања ријеке Саве и њених пловних притока се припрема на годишњем нивоу. Иницијална фаза развоја ријечних информационих сервиса на ријеци Сави (тј. детаљан нацрт и инсталација прототипа) је спроведена у складу са *Директивом Европске уније о ријечним информационим сервисима* (ЕУ RIS Директива).

Намјера да се осигура **еколошка одрживост процеса развоја пловидбе** се не одражава само у напријед поменутих правилима која се односе на техничка питања и безбједност пловидбе, већ такође и у слиједећим активностима и резултатима:

- разматрању питања интегрисања заштите вода и развоја пловидбе у процес израде првог *Плана управљања сливом ријеке Саве*;
- развоју *Протокола о спречавању загађења вода проузрокованог пловидбом уз Оквирни споразум о сливу ријеке Саве* [12], који је тренутно у процесу ратификације;
- активној укључености Савске комисије у процесе на нивоу Дунава и Европе, као што је израда и примјена *Заједничке изјаве о водећим принципима за развој унутрашње пловидбе и заштити животне средине у сливу Дунава* [24], заједно са Међународном комисијом за заштиту ријеке Дунав (ICPDR) и Дунавском комисијом, као и израда *Приручника о dobrим праксама у одрживом планирању пловних путева* [25], у оквиру пројекта Европске уније FP7 PLATINA.

Поред тога, покренуте су и активности на **развоју наутичког туризма** у сливу ријеке Саве. У том смислу, у сарадњи са регионалним привредним коморама из савског слива, је припремљен први *Наутичко-туристички водич ријеке Саве*.

Напријед поменута остварења пружају чврсту основу за даље спровођење *Оквирног споразума* у правцу успостављања међународног режима пловидбе ријеком Савом и њеним пловним притокама. Већ постоји неколико показатеља развоја саобраћаја и отварања нових токова за превоз терета на ријеци Сави, као што су отварање транспорта нафтних производа из Брода/Босанског Брода, нова дешавања у лукама Србије (тј. уговор о сарадњи између лука Сремска Митровица и Ријека, и развој планова за луку Шабац), као и први путнички превоз цијелим пловним током ријеке Саве након 150 година.

3.2. Управљање водама

За вријеме Социјалистичке Федеративне Републике Југославије су улагани одређени напори да се управљање водама у сливу ријеке Саве размотри на интегрисан начин [27]. Међутим, недостатак усклађеног управљања током 90-их година прошлог вијека је постао пријетња за воде и водне екосистеме у сливу ријеке Саве.

Од почетка спровођења *Оквирног споразума* је обављен или покренут читав низ активности у области управљања водама.

Кључна активност у области **управљања ријечним сливом** је била израда првог *Плана управљања сливом ријеке Саве*, у складу са *Оквирном директивом Европске уније о водама* (EU WFD).

Важан корак у том смислу је била израда *Извјештаја о анализи слива ријеке Саве* [6]. *Извјештај* представља свеобухватан документ, јер обухвата и налазе два одвојена извјештаја (о хидрологији и хидроморфологији), а обрађује и питања квалитета и квантитета воде. Да би се осигурао интегрисан приступ од самог почетка процеса припреме *Плана управљања*, Анализа слива ријеке Саве је такође обухватала и разматрања питања која се односе на управљање поплавама и пловидбу. У *Извјештају* су такође приказане и прве мапе географског информационог система слива (ГИС).

Даља припрема првог *Плана управљања сливом ријеке Саве* се наставља уз техничку помоћ коју финансијски подржава Европска комисија. Нека од главних обиљежја будућег *Плана управљања* су интегрисање заштите животне средине и других питања

(различитих начина коришћења воде и управљања поплавама) и коришћење налаза других релевантних пројеката, као што је пројекат који се бави утицајима климатских промјена у сливу ријеке Саве и одговарајућим планом прилагођавања климатским промјенама (тј. *WATCAP* пројекат).

До сада су договорена значајна питања у области управљања водама у сливу, почела је анализа интересних група, а у припреми је нацрт *Плана управљања*.

Поред ових активности, припремљен је нацрт *Протокола о управљању наносом уз Оквирни споразум о сливу ријеке Саве*, чији је циљ регулисање питања управљања наносом у складу са *RBM Планом*, а почео је и процес његовог усклађивања међу Странама, док се израда нацрта *Протокола о прекограничним утицајима уз Оквирни споразум о сливу ријеке Саве* одвија на нивоу Савске комисије.

У области **управљања поплавама**, *Акциони план за поплаве* за слив ријеке Саве [13] је урађен у складу са *Акционим програмом за одрживу заштиту од поплава у сливу ријеке Дунав* који је израдила Међународна комисија за заштиту ријеке Дунав (ICPDR), а који представља први програм мјера које свака од Страна треба да спроведе како би постигла дефинисане циљеве у области управљања поплавама у свом дијелу слива ријеке Саве до 2015. године.

Припремљен је и потписан, а тренутно је у процесу ратификације и *Протокол о заштити од поплава уз Оквирни споразум о сливу ријеке Саве* [14], којим се настоји обезбиједити законска основа за сарадњу Страна у складу са *Директивом Европске уније о поплавама*, укључујући и припрему *Плана за управљања ризиком од поплава* за слив ријеке Саве.

Урађена је процјена тренутних пракси у области управљања поплавама у Странама Оквирног споразума, израђена је база података о постојећим облицима заштите од поплава, а припремљена је и мапа ГИС-а, која приказује податке о индикативној размјери поплава за цијели слив ријеке Саве.

Развијени су хидролошки модел слива ријеке Саве и хидраулички модел ријеке Саве, који имају потенцијал за даљу надградњу и који би могли да буду добра основа за бројне активности које су планиране у сливу.

Покренут је пројекат чији је циљ да помогне у изградњи везе између планирања управљања ризиком од поплава и процјене климатских промјена у сливу.

У сврху ефикасног **спречавања и контроле акцидената** у сливу ријеке Саве, спроводи се континуирано учешће у тестирању постојећег система ICPDR-а за рано упозоравање на опасност од акцидената, а чине се и напори на унапређењу рада Главних међународних центара за алармирање (PIAC) у Странама Оквирног споразума.

Урађен је нацрт *Протокола о ванредним ситуацијама уз Оквирни споразум о сливу ријеке Саве*, чији је циљ регулисање питања повезаних са ванредним ситуацијама у сливу ријеке Саве, а почео је и процес његовог усклађивања међу Странама Оквирног споразума.

И на крају, припремљен је и одређени број приједлога пројеката чији је циљ омогућавање даљег спровођења *Оквирног споразума* у области управљања водама (нпр. баланс наноса за ријеку Саву, припрема сигурносног плана управљања водама).

Остварења која су илустрована напријед у тексту представљају добар репер за континуирано спровођење *Оквирног споразума* у правцу успостављања одрживог управљања водама, као и управљања опасностима као што су поплаве и акциденти у сливу ријеке Саве.

3.3. Остале активности од значаја за спровођење *Оквирног споразума*

У области **управљања информацијама**, развијена је *Стратегија за географски информациони систем за слив ријеке Саве (Сава ГИС стратегија)* [15] при чему су у обзир узете *INSPIRE Директива* (2007/2/ЕС) за успостављање европске инфраструктуре просторних података и *WISE* (Европски информациони систем за воде). У складу с тим, израђени су имплементациони документи за успостављање Сава ГИС-а, обезбјеђена су средства за финансирање иницијалне фазе успостављања ГИС-а, те је покренута његова иницијална фаза.

Што се тиче **хидролошких и метеоролошких питања**, остварен је напредак у размјени хидро-метеоролошких информација и података унутар слива, укључујући и оживљавање *Хидролошког годишњака ријеке Саве* [16], након више од двадесет година. Постигнути су прелиминарни договори о основним елементима система за размјену хидролошких и метеоролошких информација и података унутар слива. Изведене су припремне активности у правцу спровођења два важна пројекта – *Хидролошка студија за слив ријеке Саве*, и Развој и унапређење хидро-метеоролошког информационог и прогностичког система за слив ријеке Саве.

Успостављена је и одржава се **сарадња** Савске комисије са великим бројем међународних организација и институција, са посебним нагласком на оне наведене у члану 5. *Оквирног споразума*. Основа за сарадњу са Међународном комисијом за заштиту ријеке Дунав (ICPDR) и Дунавском комисијом је ојачана потписивањем меморандума о разумијевању о сарадњи са обје поменуте комисије. Подршка Европске комисије пројектима који су релевантни за спровођење *Оквирног споразума* је постала стабилна и њихово препознавање неколико приоритетних пројеката Савске комисије у контексту *Стратегије Европске уније за Дунавски регион* указује на добру вољу за континуирану сарадњу. Такође би требало поменути и добру сарадњу са Економском комисијом Уједињених нација за Европу (UNECE) и њену подршку пројектима Савске комисије.

Успостављена је и одржава се сарадња са тијелима одговорним за спровођење *Оквирног споразума* (листа у Додатку 1), као и другим националним институцијама, као што су агенције, канцеларије, службе, институти и универзитети.

С циљем осигуравања учешћа јавности и укључивања интересних група у главне активности које су важне са становишта спровођења *Оквирног споразума*, успостављена је сарадња са невладиним организацијама и другим институцијама и локалним актерима из слива ријеке Саве, формирана је мрежа посматрача у Савској комисији, успостављен је одређени број механизма информисања и консултација за интересне групе и/или ширу јавност, укључујући службену интернетску страницу, билтен *Савски вјесник*, публикације и промотивни материјал Савске комисије, прославу Дана ријеке Саве, чланке у штампи, конференције за штампу и изјаве за медије, савјетодавне радионице, јавне презентације и друге састанке са интересним групама у организацији Савске комисије, или учешће у церемонијама, конференцијама и другим догађајима, као и прилоге за билтене и интернетске странице осталих организација/институција.

Добар примјер укључивања интересних група је процес припреме и примјене *Заједничке изјаве о водећим принципима за развој унутрашње пловидбе и заштити животне средине у сливу ријеке Дунав*, који су заједнички спроводили Међународна комисија за заштиту ријеке Дунав (ICPDR), Дунавска комисија и Савска комисија, и гдје се континуирано разговарало о разним актерима из сектора пловидбе и заштите животне средине.

И коначно, урађена је и анализа међународних и билатералних споразума релевантних са становишта спровођења *Оквирног споразума*.

3.4. Научене лекције

Генерално, *Оквирни споразум* се доказао као добра платформа за интензивирани контакте и унапређену сарадњу између Страна, пружајући им могућности за размјену искустава и додатну обуку представника укључених у рад стручних група Савске комисије. Такође, он пружа и побољшану интер-секторску сарадњу, посебно међу одговорним властима Страна *Оквирног споразума*.

Напредак који је до сада остварен у великој мјери одговара плановима који су прецизирани претходном *Стратегијом*. Имајући на уму тренутни статус спровођења *Оквирног споразума*, будући напори треба да буду оријентисани на:

- ефикасан завршетак процеса планирања и, након тога, покретање радова на обнови и развоју пловидбе на ријеци Сави, као и даље промовисање и унапређивање имица унутрашње пловидбе у свим Странама *Оквирног споразума*, у складу са *NAIADES-ом*;
- подршку даљем развоју стратешких планова (*RBM План*, *План управљања ризиком од поплава*) и интегрисаних система (ГИС, РИС, и праћење, прогноза и системи упозоравања на акциденте и поплаве) за слив ријеке Саве;
- разматрање осталих развојних активности у сливу (нпр. хидроенергетика, снабдијевање водом, пољопривреда, рекреација, туризам), попраћено анализом њихове еколошке одрживости и узимајући у обзир могуће утицаје климатских промјена;
- даље унапређење размјене информација у оквиру слива (нпр. хидролошких и метеоролошких података);
- усклађивање националних методологија (нпр. у вези са анализом хидро-метеоролошких података);
- даље укључивање интересних група у спровођење *Оквирног споразума* и, посебно, проширивање платформе вишеструких актера како би се укључили академски и пословни сектор;
- приступање Страна *Оквирног споразума* кровним мултилатералним споразумима значајним за даље унапређивање сарадње у сливу ријеке Саве.

Највеће препреке и потешкоће у спровођењу *Оквирног споразума* су повезане са недостатком људских и финансијских ресурса у Странама *Оквирног споразума* и обезбјеђивањем финансијских средстава за спровођење приоритетних пројеката. Додатни изазов представља ограничен приступ основним подацима (топографским, хидролошким, итд), који су потребни за припрему студија од заједничког интереса под окриљем Савске комисије, посебно у случајевима када су ти подаци у власништву националних институција које нису службено номиноване као институције одговорне за спровођење *Оквирног споразума*.

Неки изазови су повезани са специфичним областима спровођења *Оквирног споразума*. На примјер, на националном нивоу, унутрашња пловидба је, иако представља најефикаснији и еколошки најприхватљивији облик транспорта, генерално подцијењена у поређењу са осталим облицима транспорта. Такође, напредак у области управљања водама, гдје се захтјеви према Странама заснивају на препорукама и закључцима Савске комисије (за разлику од одлука Савске комисије у области пловидбе), је дјелимично под утицајем различитог схваћања захтјева од стране надлежних тијела Страна *Оквирног споразума*.

У неким од Страна *Оквирног споразума*, додатне препреке обухватају и недостатак одговарајућих институционалних аранжмана и недостатак усклађености легислативе са *EU acquis-ом*. Такође, постоји и простор за унапређење билатералне сарадње у којој се Савска комисија посматра као могући медијатор/посредник.

У складу с тим, главни предуслови за даље дјелотворно спровођење *Оквирног споразума* обухватају:

- даље подизање свијести о користима и важности постојеће сарадње Страна у оквиру спровођења *Оквирног споразума*, и то не само међу институцијама одговорним за његово спровођење, већ и међу осталим националним институцијама;
- осигурање адекватних људских и финансијских ресурса у Странама *Оквирног споразума* за праћење активности у оквиру координације Савске комисије;
- осигурање адекватних финансијских инструмената за реализацију одређених активности и пројеката, а посебно оних који се спроводе у оквиру Савске комисије;
- омогућавање слободног приступа основним подацима који су неопходни за припрему студија у оквиру координације Савске комисије, са посебним фокусом на податке који су у власништву националних институција које нису службено номиноване као институције одговорне за спровођење *Оквирног споразума*;
- развијање законске основе и институционалних аранжмана (нпр. за уграђивање Главних међународних центара за алармирање (PIAC) у системе цивилне/еколошке заштите у Босни и Херцеговини и Републици Србији).

Даље јачање капацитета у оквиру Савске комисије, кроз пружање јаче подршке Страна *Оквирног споразума* члановима стручних група Савске комисије у извршавању њихових обавеза, као и даље јачање капацитета Секретаријата Савске комисије, би сигурно било додатна корист за спровођење *Оквирног споразума* у будућности.

4. Специфични циљеви спровођења *Оквирног споразума* и мјере за њихово остварење

На основу главних циљева *Оквирног споразума* (Оквир 1, под-поглавље 2.2), у овом поглављу су детаљније разрађени специфични циљеви сваке од приоритетних области спровођења *Оквирног споразума*, као и мјере за остваривање тих циљева.

Специфични циљеви и мјере који се односе на „успостављање међународног режима пловидбе на ријеци Сави и њеним пловним притокама” (члан 2, став 1.а, и члан 10 *Оквирног споразума*), су наведени у оквиру приоритетне области „Пловидба” (под-поглавље 4.1).

Специфични циљеви и мјере којим се настоји „успоставити одрживо управљање водама у сливу” и „предузети мјере за спречавање или ограничавање опасности, и смањити и уклонити штетне посљедице, укључујући посљедице поплава, опасности од леда, суша и инцидентата који обухватају супстанце штетне по воду” (члан 2, ставови 1.б и 1.ц, члан 11 *Оквирног споразума*) су описани у оквиру приоритетних области „Управљање ријечним сливом”, „Управљање поплавама” и „Спречавање и контрола акцидената” (под-поглавља 4.2 – 4.4).

Специфични циљеви и мјере које су презентоване у оквиру „Међусекторских питања” (под-поглавље 4.5) имају примарну сврху да омогуће спровођење *Оквирног споразума* у областима пловидбе и интегрисаног управљања водама.

4.1. Пловидба

Слиједећи **специфични циљеви** произилазе из општег циља – успостављање међународног режима пловидбе на ријеци Сави и њеним пловним притокама.

- **Даља унификација и дорада административног и законског оквира с циљем да се повећа сигурност пловидбе и да се отклоне административне препреке за пловидбу** (члан 5 и члан 10, ставови 1 и 3 *Оквирног споразума*; чланови 2, 3, 4 и 8 *Протокола о режиму пловидбе уз Оквирни споразум о сливу ријеке Саве*)

Када се узме у обзир чињеница да је ријека Сава, након ступања *Оквирног споразума* на снагу постала међународни пловни пут, јачање административног и законског оквира у области пловидбе представља неопходан предуслов за развој транспорта у сливу ријеке Саве.

Користећи законска овлашћења која су јој додијељена чланом 16(1а) *Оквирног споразума*, Савска комисија је до сада донијела неколико одлука које се односе на правила пловидбе, правила за заповједнике и посаду, превоз опасног терета и ријечне информационе сервисе (РИС). Све ове одлуке представљају основни сет прописа за успостављање унифицираног система пловидбе у сливу ријеке Саве.

Истовремено, у току је неколико иницијатива за потпуну хармонизацију правила превоза унутрашњим пловним путевима (IWT) у Европи, и јасно је да су даље дорађивање и усклађивање основних правила и развој нових прописа за слив ријеке Саве у складу са Европском унијом и осталим ријечним комисијама (посебно, узајамно признавање дозвола заповједника пловила, царинске и полицијске процедуре) изузетно важни за развој поузданог система превоза.

Ово је дугорочни и стални циљ Савске комисије, јер је јасно да развој технологије ријечног превоза мора бити попраћен одговарајућим унапређењем административног и законског оквира.

Да би се остварио овај циљ, неопходно је:

- стално пратити примјену постојећих прописа, кроз састанке и радионице са канцеларијама лучких капетанија, надлежним тијелима и корисницима пловног пута, с циљем да се унаприједи и ускладе са постојећом праксом;
- даље развијати сва остала неопходна правила (тј. техничка правила за пловила и правила о спречавању загађења ваздуха проузрокованог испусним гасовима пловила);
- сарађивати са Европском унијом, UNECE-ом и осталим ријечним комисијама, с циљем успостављања европског законског и административног оквира за унутрашњу пловидбу (изузетно је важно да се постигне консензус о јединственим европским правилима о пловидби и дозволама заповједника пловила);
- развијати систем образовања чланова посаде;
- развијати и дорађивати навигационе мапе и публикације које се односе на питања пловидбе (нпр. *Приручник за пловидбу, Даљинар, Албум мостова, Листа зимовника и зимских склоништа*). У том смислу, успостављање и функционисање система за редовно ажурирање мапа ће бити један од главних изазова.

У том погледу, главни задаци Савске комисије ће бити израда и усвајање нових одлука, као и дорада постојећих, док ће главни задатак Страна *Оквирног споразума* бити спровођење усвојених одлука.

- **Обнова, развој и одговарајуће одржавање пловног пута ријеке Саве с циљем да се повећа комерцијални саобраћај и да се унаприједи сигурност пловидбе** (члан 10, став 4 *Оквирног споразума*; члан 9 *Протокола о режиму пловидбе уз Оквирни споразум о сливу ријеке Саве*; члан 4 Додатка И *Оквирног споразума – Статута Међународне комисије за слив ријеке Саве*)

Превоз ријеком Савом је ограничен само на одређене дионице ријеке, и на врло ниском је нивоу, док је прије 1990. године ниво превоза био отприлике 15 милиона тона терета годишње. Током претходних година, које карактерише недостатак одржавања, ширина и дубина пловног пута ријеке Саве су смањени, а пловидба је због ограничених димензија постала несигурна. Ово је резултирало краћим периодима пловидбе током године и врло ограниченим интересом за превоз.

На основу постојеће и/или планиране конструкције саобраћајне инфраструктуре која повезује ријеку Саву са неколико лука на Јадрану, и на основу постојања лучке инфраструктуре на ријеци Сави и веза са Дунавом, ријека Сава пружа предности за интензивирање даљег развоја ријечног саобраћаја, и јасно је да је обнова превоза пловним путем ријеке Саве изузетно важна, јер представља еколошки и одржив облик транспорта са изузетним потенцијалом. То је специфично ојачано потписивањем и ратификацијом *Оквирног споразума* и усвајањем *Протокола о режиму пловидбе уз Оквирни споразум*, према којим је пловидба слободна за пловила свих држава.

Када се узме у обзир све напријед поменуто, неопходно је обезбиједити одговарајући економски и организациони оквир за обнављање трговине и пловидбе (теретне и путничке) на ријеци Сави, с циљем да се:

- унаприједи инфраструктура пловног пута до категорије IV и Va, кроз хидротехничке и друге радове;
- осигура правилно и усклађено одржавање и обиљежавање пловног пута;
- имплементирају ријечни информациони сервиси (РИС), и
- унаприједи јавне и приватне инвестиције у превоз на ријеци Сави, у складу са адекватном економском и финансијском анализом.

У области пловидбе, јасно је да је главни и централни приоритет Савске комисије обнова и развој пловидбе на међународном дијелу пловног пута, што подразумијева што

скорију могућу обнову пловног пута у складу са договореним категоријама пловности, попраћену одговарајућим и редовним одржавањем и обиљежавањем пловног пута. Дугорочно посматрано, биће разматран наставак активности на ажурирању категорије пловности међународног дијела пловног пута, као и продужење пловности ријеке Саве узводно од Сиска, у правцу Словеније, у зависности од транспортних потреба и захтијева у смислу заштите животне средине.

Да би се постигао напријед поменути циљ, неопходно је да се:

- изради главни пројекат и остала неопходна документација за обнову и развој пловног пута;
- донесе одлука Савске комисије која се односи на координацију спровођења обнове и развоја пловидбе;
- донесе одлука Савске комисије која се односи на дистрибуцију трошкова радова обнове између свих укључених земаља;
- осигура финансирање багеровања и хидротехничких радова;
- спроведу багеровање и хидротехнички радови;
- правилно и редовно одржава и обиљежава пловни пут;
- инсталира и функционише РИС;
- настави са планирањем ажурирања категорије пловности;
- истражи могућност за продужење пловности узводно од Сиска у правцу Словеније (израда студија и главних пројеката);
- развије сектор и модернизује превоз унутрашњим пловним путевима (IWT – нпр. развој транспортних индустрија помоћу сета економских мјера, модернизације флоте, увођења модерних техника и технологија, као и превоза контејнерима, инвестирања у људске ресурсе).

За испуњење овог циља, израда преостале документације, обезбјеђивање неопходних финансијских средстава и обављање радова на обнови и развоју пловног пута ријеке Саве ће углавном бити одговорности Страна *Оквирног споразума*, док ће Савска комисија бити одговорна за координацију између самих Страна међусобно, као и између Страна *Оквирног споразума* и међународне заједнице, те за усвајање свих релевантних одлука.

• **Успостављање ефикасног система за управљање отпадом са пловила, у циљу заштите воде од загађења са пловила (члан 10, став 4 и члан 11 *Оквирног споразума*)**

Тренутно некоришћен потенцијал капацитета који Сава нуди за будућа транспортна рјешења представља велики изазов за унутрашњу пловидбу, и то посебно зато што се тренутно сматра еколошки најприхватљивијим обликом транспорта. У поређењу са 2008. годином, очекује се да ће обим превоза за унутрашњу пловидбу на ријеци Сави значајно порасти до 2015. године.

Као резултат ових изазова, унутрашња пловидба ће се суочити са потребом да се спријече еколошки ризици који су повезани са повећањем саобраћаја и, посебно, са отпадом са пловних тијела. С обзиром да управљање отпадом са пловила у пракси показује дјелимично значајне разлике у прибрежним земљама савског слива, одрживо рјешење захтијева рјешавање питања тренутног непостојања адекватног управљања отпадом са пловила у транснационалној сарадњи дуж ријеке Саве. Такав развој и спровођење превентивних и транснационално усклађених мјера заштите вишеструких ријечних екосистема су у фокусу овог циља, који се састоји од слиједећег:

- спречавања загађења вода спровођењем мјера које су дефинисане у транснационално усклађеним концептима управљања отпадом са пловила;

- развоја транснационалних структура финансирања у облику модела финансирања за уљасте и масни отпад са пловила, како би се избјегло нелегално излијевање у ријеку, као начин смањења трошкова, као и да би се смањили ризици загађивања вода и штета за животну средину;
- успостављања система станица за прикупљање, третирање и одлагања опасног и осталог отпада са пловила на ријеци Сави,
- могуће интеграције у дунавски систем (WANDA).

Припремне активности у правцу остваривања овог циља ће углавном спровести Савска комисија, док ће коначно успостављање система станица за прикупљање, третирање и одлагање опасног и другог отпада са пловила на ријеци Сави обавити Стране *Оквирног споразума*.

- **Стварање позитивног имица унутрашње пловидбе уопште, и промоција ријеке Саве као важног регионалног саобраћајног коридора** (члан 10, став 1 и 4 *Оквирног споразума*)

Опште знање о могућностима ријечног саобраћаја и о ријеци Сави, као регионалном саобраћајном коридору у овом региону и у Европи, је углавном веома ограничено. Стварање позитивног имица унутрашње пловидбе као поузданог, сигурног и еколошког начина транспорта и промоција могућности ријеке Саве су важни због привлачења потенцијалних инвеститора и снажније укључености пословног сектора.

Да би се у потпуности искористио саобраћајни потенцијал ријеке Саве, неопходно је:

- дјеловати кроз дисеминацију информација и организацију радионица и семинара, с циљем да се промовишу могућности и предности пловног саобраћаја уопште, а посебно на ријеци Сави;
- организовати редовне састанке са потенцијалним корисницима пловног пута;
- развити одрживу и модерну маркетиншку кампању, да би се привукле приватне инвестиције и да би се повећала потражња и коришћење превоза унутрашњим пловним путевима (IWT).

Стварање позитивног имица унутрашње пловидбе уопште, и посебно промоција ријеке Саве као важног регионалног саобраћајног коридора, ће бити важан задатак, и то највећим дијелом за Савску комисију. Међутим, за успјешно остваривање циљева, неопходан предуслов ће да буде и адекватна подршка надлежних тијела из Страна *Оквирног споразума*.

- **Развој наутичког туризма / Стварање оквира за наутички туризам** (члан 10, став 4 *Оквирног споразума*)

Коришћење вода у сврху рекреације постаје све важније и важније у Европи. Више од милион моторизованих чамаца плови унутрашњим пловним путевима држава чланица Европске уније. Раст се само у сектору спорта на води процјењује на 2-3 процента годишње, а рекреација и живот дуж обала ријека и језера показују растућу вриједност и могућност да се пружи подстицај економским перформансама региона и градова који граниче са овим унутрашњим пловним путевима.

Истовремено, ријека Сава, као дио европске мреже пловних путева, представља изванредне потенцијале у смислу културолошког и друштвеног наслијеђа, заштићених подручја, укључујући паркове природе и градове значајне релевантности. Данас је потпуна приступачност пловних путева ријеке Саве, у оквиру наутичког туризма, ограничена због недостатка инфраструктуре (као што су потпуна пловност, пристаништа) и непостојања интегрисаног управљања наутичким туризмом.

Када се узме у обзир да ће развој наутичког туризма омогућити додатно запошљавање локалног становништва и даљи развој активности подршке (као што су производња еколошке хране, индустрија угоститељства), очигледно је да наутички туризам може значајно да допринесе свеукупном економском развоју слива ријеке Саве, а да ће напријед поменути пројекат послужити као основа за потпуну искоришћеност туристичког потенцијала слива ријеке Саве.

Активности које је неопходно предузети укључују:

- израду *Master плана за развој наутичког туризма*;
- редовно дорађивање *Наутичко-туристичког водича за ријеку Саву*;
- развој законског оквира за развој наутичког туризма на регионалном и националном нивоу;
- успостављање мреже марина, пристанишних мјеста за путнике и друге инфраструктуре за наутички туризам дуж ријеке Саве;
- промоцију могућности наутичког туризма на ријеци Сави у међународним туристичким организацијама.

Израда оквира за развој и промоцију наутичког туризма ће углавном бити одговорност Савске комисије, док ће успостављање инфраструктуре бити задатак Страна *Оквирног споразума*.

Што се тиче напријед поменутих циљева и активности, важно је истакнути слиједеће:

- Изузетно је важно да се на вријеме обезбиједи финансијска средства за довршавање неопходне документације и спровођење радова на обнови и развоју пловног пута ријеке Саве. У каснијој фази, неопходно је да се обезбиједи финансијска средства за правилно одржавање пловног пута.
- Узимајући у обзир обим и комплексност активности на обнови и развоју пловидбе на ријеци Сави, неопходно је да се успостави механизам за координацију активности између Страна *Оквирног споразума*. Исти механизам може да се користи за каснију координацију одржавања пловног пута.
- Спровођење ове *Стратегије* захтијева јачање административних капацитета у тијелима одговорним за пловидбу у Странама *Оквирног споразума*.
- Јасно је да је највиши приоритет да се обезбиједи што је бржа могућа обнова комерцијалног саобраћаја на ријеци Сави, али развој инфраструктуре ријеке Саве без истовременог стимулисања обнове модерног и конкурентног сектора ријечног саобраћаја повећава ризик да се суштински промаше развојни циљеви који се настоје остварити повећањем пловности ријеке Саве.

4.2. Управљање ријечним сливом

Оквирни споразум о сливу ријеке Саве истиче успостављање одрживог управљања водама као један од три главна циља процеса сарадње у сливу ријеке Саве. Усмјерен је на сарадњу у области управљања водним ресурсима слива ријеке Саве на одржив начин и обухвата интегрисано управљање површинским и подземним водама.

У том смислу, **специфичан циљ** управљања ријечним сливом је предузимање даљих заједничких корака у правцу остваривања еколошких циљева *Оквирне директиве Европске уније о водама (EU WFD)*, а то су „добар статус или добар потенцијал за све воде” у сливу ријеке Саве.

Ово питање ће се рјешавати континуирано, почевши од израде првог *Плана управљања сливом ријеке Саве (Сава RBM Плана)* и *Програма мјера* на нивоу цијелог слива, ради постизања еколошких циљева *EU WFD* на најисплативији начин, те заједнички

договореним допунским активностима у другом и наредним циклусима RBM планирања у сливу ријеке Саве.

- **Развој Плана (планова) управљања сливом ријеке Саве** (члан 12 и члан 3 *Оквирног споразума*)

Свеукупни циљ припреме потпуног *Сава RBM плана* је омогућавање приближавања *EU acquis*-у у области животне средине, а посебно у области управљања водама, кроз идентификацију приоритетних циљева заједничких Савској комисији и земљама корисницима, као и кроз охрабривање стратешког фокуса у правцу постизања циљева *EU WFD* и осигуравања усклађене акције између свих инструмената планирања који дјелују у региону, а посебно у смислу интегрисаног управљања ријечним сливом у складу са *EU WFD* (укључујући такође и пловидбу, хидроенергију, спречавање поплава, заштиту вода и водних екосистема, итд).

План представља детаљан приказ начина на који ће се постићи циљеви у области заштите животне средине. На основу карактеристика слива ријеке Саве (које су евалуиране у *Извјештају о анализи слива ријеке Саве* [6]), рјешаваће се даљи кораци у правцу постизања доброг еколошког статуса површинских вода и доброг хемијског статуса подземних вода, а биће евалуиран *Програм мјера* које се предузимају на нивоу слива ради постизања еколошких циљева *EU WFD* на најисплативији начин.

Претпоставља се да ће Стране *Оквирног споразума* усвојити *Сава RBM План* у првој половини 2012. године, након приједлога Савске комисије. То је предуслов за спровођење договорених мјера.

То заправо значи да се, у случају слива ријеке Саве, сви процеси који се односе на спровођење Оквирне директиве ЕУ о водама (*EU WFD*) **помјерају** за најмање три године у поређењу са одговарајућим активностима на нивоу Дунава и Европе (2009). Када се узму у обзир специфичне околности које су повезане са различитим нивоом обавеза земаља слива у испуњавању циљева *Оквирне директиве о водама (EU WFD)*, већ сада је очигледно да се у првом *Плану* могу очекивати извесни недостаци информација, а нека важна питања ће остати недовољно разрађена. То заправо значи да ће други и наредни циклуси RBM планирања наставити бити важан приоритет у сарадњи између савских земаља. С обзиром да је за Словенију, као земљу чланицу Европске уније, правно обавезујућа легислатива ЕУ, као и да су све остале Стране *Оквирног споразума* определијелене процесима интеграције, може се очекивати да ће њихови напори у овој области бити убрзани у наредним годинама.

Када се узме у обзир да су активности управљања ријечним сливом на нивоу слива ријеке Саве почеле скоро шест година након ступања на снагу *EU WFD*, **Стране Оквирног споразума и сама Савска комисија би требале учинити додатне напоре да се активности Сава RBM-а ускладе са 6-годишњим циклусима Оквирне директиве о водама, почевши од трећег циклуса.**

Како би се постигао овај оптимистичан циљ, потребно је скратити временски оквир спровођења неколико активности које су предвиђене *Оквирном директивом о водама* за период 2009-2015. година, и/или би се те активности требале спојити са неким другим акцијама.

- **Спровођење Програма мјера**

Члан 11(7) Оквирне директиве о водама наводи да мјере морају бити оперативне од децембра 2012. године. *Члан 15(3)* каже да је Европској комисији, у року од три године од објављивања сваког плана управљања ријечним сливом, потребно доставити прелазни извјештај у којем је описан напредак у спровођењу планираног програма мјера. Трбало би пружити информације о томе које се мјере спроводе, како, када и ко их спроводи.

На основу напријед наведених захтијева, рок за финализацију и подношење прелазног извјештаја о спровођењу *WFD RBM планова* је децембар 2012. године. С обзиром да ће први *Сава RBM план* бити усвојен 2012. године, мјере ће бити оперативне у 2015. години.

Имајући на уму да је предложено да 2. план буде припремљен 2015. године, планирано је да се у **2014. години припреми извјештај о спровођењу мјера**, као посебно поглавље 2. *Извјештаја о анализи слива ријеке Саве* [6]. Предвиђа се да ће бити могуће испоштовати временски оквир обавеза извјештавања почевши од трећег RBM циклуса.

Спровођење *Програма мјера*, који ће бити договорен првим и наредним *RBM плановима*, би требало да буде искључива одговорност Страна *Оквирног споразума*. Спровођење могу да финансирају саме Стране *Оквирног споразума* и/или га је могуће финансирати кроз различите облике финансирања од стране ЕУ (нпр. IPA – за земље које нису чланице ЕУ, кохезиони и структурални фондови за земље чланице), као и преко осталих међународних финансијских институција (нпр. Свјетске банке).

- **Координација интеграције водне политике са осталим политикама (нпр. у области пловидбе, генерисања хидроенергије, управљања ризиком од поплава), као и питањима климатских промјена**

Питања климатских промјена

Иако први *Сава RBM План* садржи поглавље које се бави питањем климатских промјена, због неадекватног знања то питање није у фокусу овог циклуса планирања.

Међутим, тренутно се у сливу ријеке Саве одвијају неке важне активности које се односе на климатске промјене. Два пројекта која се тренутно спроводе би у наредним годинама могла да имају велике утицаје на планирање управљања ријечним сливом (*RBM планирање*).

Први пројекат, који финансира и имплементира Свјетска банка, тренутно спроводи студију чији је циљ да се попуне недостаци у знању о утицају промјене климе на водни сектор у југоисточној Европи и да се прикаже начин на који се повећава отпорност критичних инфраструктурних инвестиција у областима управљања водама и интегрисаног управљања водним ресурсима у региону. Овај циљ ће бити испуњен кроз развој и дисеминацију *Вода и планова прилагођавања климатским промјенама (Water and Climate Adaptation Plans - WATCAPs)* за изабране ријечне сливове у региону, у којим су лоциране постојеће или планиране инвестиције у водну инфраструктуру које подржавају Свјетска банка и националне владе. Слив ријеке Саве је први од ових сливова у југоисточној Европи који је изабран за ову активност. Слив ријеке Саве има висок приоритет јер регионални климатски модели сугеришу свеукупно смањење средњег годишњег отицаја за отприлике 15% до 30% до средине овог вијека, што би могло да представља изазов за све инвестиције у овом сливу. *WATCAP* за слив ријеке Саве ће да обухвата карактеризацију слива помоћу израде хидролошког модела, процјену утицаја за одређени број сценарија промјене климе с тим моделом, процјене алтернатива за активности **прилагодљивог управљања** у подсекторима управљања водама, укључујући: (i) пловидбу, (ii) хидроенергију, (iii) коришћење воде у пољопривреди, (iv) заштиту од поплава, и (v) економску анализу пројеката на којим се заснивају студије подсектора управљања водама.

Други пројекат, који финансира Економска комисија Уједињених нација за Европу (UNECE), настоји да кроз проширену и појачану сарадњу земаља слива ријеке Саве ријеши питања прекограничног управљања поплавама, узимајући такође у обзир и утицаје промјене климе према различитим сценаријима и предвиђеним могућим мјерама прилагођавања. Непосредни циљ је да се припреми основа за израду првог *Плана управљања ризиком од поплава за слив ријеке Саве*, који се заснива на концепту

интегрисаног управљања поплавама и који садржи детаљну разраду могућих утицаја климатских промјена на управљање поплавама у сливу са мјерама прилагођавања које ће бити предузимане у тим случајевима.

Добру основу за даље активности у сливу ријеке Саве представља сарадња на припреми стратегије за прилагођавање климатским промјенама за слив ријеке Дунав, чији је завршетак планиран за крај 2012. године.

Све напријед наведене активности ће представљати добру основу за бољу разраду климатских промјена и одговарајућих мјера прилагођавања у другом и наредним циклусима управљања сливом.

Међувезе између управљања ријечним сливом (RBM) и управљања ризиком од поплава (FRM) (члан 9 Оквишне директиве Европске уније о водама - EU WFD)

У складу са ставовима 1, 2 и 3 члана 9, ово се посебно односи на:

- израду првих мапа опасности од поплава и мапа ризика од поплава, као и њихове наредне ревизије; оне ће бити рађене у координацији са, а могу бити и интегрисане у ревизије EU WFD, члана 5 – анализе сливова;
- израду првих планова управљања ризиком од поплава и њихове наредне ревизије; они ће бити рађени у координацији са, а могу бити и интегрисани у ревизије *Планова управљања ријечним сливом*;
- активно учешће свих заинтересованих страна.

Директива ЕУ о поплавама дефинише јасне рокове за сваки од својих захтјева, које је потребно ускладити са сродним задацима у складу са EU WFD. Ово се посебно односи на израду мапа опасности од поплава и мапа ризика од поплава које би могле да буду интегрисане у слиједеће извјештаје о карактеризацији ријечног слива. Надаље, планове за управљање ризиком од поплава би требало ускладити са плановима за управљање ријечним сливом (RBM), а могли би да буду интегрисани и у њихове ревизије. У случају слива ријеке Саве, предвиђа се да ће, кроз заједнички рад на *Програму развоја плана управљања ризиком од поплава*, бити договорен и ниво ових међувеза.

Даљи дијалог са кључним секторским актерима/интересним групама (нпр. хидроенергија)

Добро искуство заједничког рада Међународне комисије за заштиту ријеке Дунав (ICPDR), Дунавске комисије и Савске комисије на развоју и спровођењу *Водећих принципа за развој унутрашње пловидбе и заштиту животне средине у сливу ријеке Дунав* [24] би могло да послужи као примјер за даље акције на унапређењу дијалога са другим развојно-оријентисаним секторима у сливу ријеке Саве. Овај напор ће се фокусирати на покретање дијалога о интегрисању аспеката животне средине у сва дешавања, у складу са захтјевима *Оквишне директиве Европске уније о водама (WFD)*.

- **Додатна разрада питања која нису одређена као питања од значаја за управљање водама (SWMIs) у првом циклусу *Сава RBM Плана*, већ као потенцијално важна за будућност (потреба за водом, нанос, количина подземних вода, итд)**

Даљи рад на питањима од значаја, која у првом RBM циклусу ипак нису одређена као SWMIs – питања од значаја за управљање водама – ће бити додатно разрађена у наредним годинама. Једно од најважнијих питања, које у претходном периоду није било елаборирано само због недовољних информација, јесте питање наноса. Поред тога, пажња ће бити посвећена питањима управљања подземним водама, заједно са релевантним текућим активностима, као што је пројекат *Заштите и одрживог коришћења система прекограничних аквифера у Динарском криу (DIKTAS)*.

Иницијални кораци у правцу успостављања одрживог управљања наносом (члан 8, члан 10 и члан 11 *Оквирног споразума*)

До сада се питањем управљања наносом није довољно бавило. Савска комисија је припремила нацрт *Протокола о управљању наносом уз Оквирни споразум о сливу ријеке Саве*, који сматра нанос суштинским, интегралним и динамичним дијелом ријечног слива, са великом вриједношћу за животну средину. *Протокол* регулише сарадњу између Страна *Оквирног споразума* на овом питању, те осигурава одрживо управљање наносом у сливу ријеке Саве тако што се бави и питањима квалитета и питањима квантитета наноса. С обзиром да је управљање наносом важан елемент управљања ријечним сливом, *Протокол* представља корак у правцу успостављања одрживог управљања наносом у сливу. Да би се покренуле активности у правцу одрживог управљања наносом, потписивање и ратификација *Протокола* су суштински. У складу са *Протоколом*, Стране *Оквирног споразума* ће бити обавезне да редовно размјењују информације о планираном багеровању, као и да израде *План управљања наносом за слив ријеке Саве*, најкасније шест година након што *Протокол* ступи на снагу.

Да би се постигли главни циљеви *Оквирног споразума* који се односе на развој и спровођење *Сава RBM Плана* са *Програмом мјера*, неопходно је:

- завршити *Сава RBM План*, укључујући *Програм мјера*;
- обезбиједити процес јавних консултација;
- пратити спровођење *Програма мјера*;
- припремити прелазни извјештај о спровођењу *Програма мјера*, три године након објављивања првог *RBM Плана*;
- спровести активности које су релевантне за слиједећи циклус *Сава RBM Плана* (нпр. процјену биодиверзитета и еколошког статуса наноса, воде и биота, процјену промјене климе и елаборате мјера прилагођавања, ревизију питања од значаја за управљање водама – SWMIs).
- објавити, по могућности ради консултација, прелазни преглед питања од значаја за управљање водама за 2. *RBM План*;
- припремити 2. *Сава RBM План*.

Да би се постигли главни циљеви *Оквирног споразума* који се односе на управљање наносом, неопходно је:

- припремити програм за развој *Плана управљања наносом за слив ријеке Саве*;
- успоставити систем размјене података о квалитету наноса (нпр. припрема програма багеровања и успостављање усклађеног система праћења наноса).

Припрема основних докумената за развој слиједећег циклуса *RBM Плана* би требала да почне након финализације првог *Сава RBM Плана*. То ће бити урађено на основу анализе недостатака („*gap*“ анализа). Примјена докумената зависи од могућности финансирања у оквиру различитих програма прекограничне сарадње (нпр. Међудржавни програм сарадње за југоисточну Европу - SEE TCP), који се периодично отварају.

4.3. Управљање поплавама

Правна основа за сарадњу у области управљања поплавама је, у ширем контексту, дефинисана чланом 13, став 1 *Оквирног споразума*, према којем ће Стране *Оквирног споразума* успоставити усклађен или заједнички систем мјера, активности, упозоравања и узбуђивања у сливу ријеке Саве за ванредне утицаје на водни режим, узроковане поплавама (природним или вјештачки изазваним), ледом, сушом или несташицом воде.

Од успостављања Савске комисије, управљање поплавама представља једну од главних области сарадње савских прибрежних земаља. У циљу додатног јачања сарадње, Стране *Оквирног споразума* су, кроз рад одговарајућих стручних група Савске комисије, развиле *Протокол о заштити од поплава уз Оквирни споразум о сливу ријеке Саве* [14]. Стране *Оквирног споразума* су потписале *Протокол* у јуну 2010. године.

Према овом *Протоколу*, прибрежне земље савског слива су се договориле о сарадњи на:

- припреми *Програма развоја Плана за управљања ризиком од поплава (FRM Плана) за слив ријеке Саве*;
- спровођењу *Прелиминарне процјене ризика од поплава*;
- припреми *Мапа опасности од поплава и Мапа ризика од поплава*;
- развоју *Плана за управљање ризиком од поплава за слив ријеке Саве*;
- успостављању *Система за прогнозу поплава, упозоравање и узбуђивање у сливу ријеке Саве*,
- размјени информација од значаја за одрживу заштиту од поплава.

Његовим ступањем на снагу, након ратификације у националним скупштинама Страна *Оквирног споразума*, *Протокол* ће представљати снажан додатак *Оквирном споразуму*, чији је циљ стварање услова за одрживу заштиту од поплава и спровођење заједнички договорених активности Страна *Оквирног споразума*. Посебно, *Протокол* пружа основу за постепени развој заједничког ***Плана за управљање ризиком од поплава***, у складу са *Директивом Европске уније о поплавама* (2007/60/EU) и у складу са *Конвенцијом о водама* UNECE-а.

С обзиром да се сарадња, која се у овој специфичној области одвија између Страна *Оквирног споразума* кроз заједнички договорене активности под окриљем Савске комисије, може окарактерисати као богата по својој природи, Стране *Оквирног споразума* су се на свом Другом састанку (2009) договориле да подрже већ започете активности на унапређењу заштите од поплава у сливу ријеке Саве и да охрабре даљу сарадњу Страна *Оквирног споразума* на спровођењу *Прелиминарне процјене ризика од поплава*, изради мапа поплава и развоју *FRM Плана* за слив ријеке Саве, као и да подрже текуће активности на идентификацији (и припреми) уско повезаних пројеката од заједничког интереса, као што су нова хидролошка студија за слив ријеке Саве и студија мапирања поплава за ријеку Саву [18].

У складу са напријед описаном снажном опредјељеношћу, Савска комисија наставља са већ започетим активностима које су усмјерене на **јачање заштите од поплава у сливу ријеке Саве**, кроз координацију договорених активности.

Слиједеће специфичне заједничке акције су планиране у циљу јачања заштите од поплава у сливу.

- **Израда заједничког *Плана за управљање ризиком од поплава за слив ријеке Саве* (*Сава FRM План*)**

Након усвајања *Смјерница о води и прилагођавању климатским промјенама* на петој сједници потписница *Конвенције о заштити и коришћењу прекограничних водних токова и међународних језера* (тј. *Конвенције о водама*) (Женева, 10-12. новембар 2009. године), Стране *Оквирног споразума* су одлучиле да подрже спровођење *Смјерница* кроз програм пилот пројеката и платформу за размјену искустава у области прилагођавања климатским промјенама у прекограничном контексту. Слив ријеке Саве је изабран као један од пилот сливова за ово специфично тестирање. Кроз овај текући пројекат је планирано извршење одређених задатака који ће да доведу до успостављања заједничких

циљева савских земаља у области управљања ризиком од поплава у сливу ријеке Саве, и то кроз:

- припрему детаљног *Програма за израду Плана управљања ризиком од поплава (FRM Плана)* у сливу ријеке Саве укључујући консултације и дискусију са Странама *Оквирног споразума* у циљу постизања заједничког схватања циљева, структуре и садржаја *FRM Плана* за слив ријеке Саве;
- припрему прегледа већ завршених и текућих активности и њихових налаза који се односе на планирање управљања ризиком од поплава у сливу ријеке Саве, као и сродних иницијатива у сливу ријеке Дунав које имају могућ утицај на ријеку Саву;
- идентификацију и процјену постојеће легислативе, стратегија и планова који се односе на *FRM* планирање и прилагођавање климатским промјенама (прекогранично и национално) користећи такође сличне евиденције других пројеката;
- процјену података и информација потребних за припрему заједничког *FRM Плана* за слив ријеке Саве (хидролошки подаци, социо-економски подаци, подаци о животној средини, стању инфраструктуре, итд), идентификацију извора података на националном и међународном нивоу, проналажење недостатака у подацима и дефинисање стратегије за прикупљање података који недостају.

Програм, са осталим активностима подршке, ће бити завршен до средине 2012. године. Један од циљева израде *Програма* је постизање договора о временском оквиру за припрему *FRM Плана*. Када се у обзир узму различити нивои спремности Страна *Оквирног споразума* за примјену *Директиве о поплавама*, један од изазова који преостаје ће бити доношење одлуке о томе да ли су Стране спремне да испоштују рокове дефинисане *Директивом о поплавама* у првом циклусу планирања, који ће бити завршен 2015. године.

• **Заједничке активности у прелиминарној процјени ризика од поплава и у изради мапа опасности и мапа ризика од поплава**

Неке активности које имају за циљ да подрже ову специфичну акцију су већ започеле. Размјена информација о активностима на националном нивоу се континуирано одвија кроз рад сталне стручне групе за заштиту од поплава. Ово ће бити додатно интензивирано у годинама које слиједе.

Остале акције које су планиране у овој области за слив ријеке Саве ће бити:

- иницијална процјена подложности поплавама у сливу ријеке Саве и идентификација најосјетљивијих подручја;
- координација размјене информација у изради мапа опасности од поплава и мапа ризика од поплава за слив ријеке Саве;
- усклађивање националних методологија израде мапа поплава, уколико је изводиво, или бар договор о методама помоћу којих ће се тумачити информације о опасностима и ризицима од поплава у заједничким плавним зонама.

• **Прилагођавање управљања поплавама климатским промјенама**

Други састанак Страна *Оквирног споразума* (2009) је подсјетио да ће климатске промјене вјероватно утицати на активности управљања водама у сливу ријеке Саве, а подржао је даља истраживања о њиховим могућим утицајима, као и развој интегрисаног приступа који обухвата мјере ублажавања и прилагођавања, те уско повезане пројекте [18]. Надаље, ово новонастајуће питање је такође наглашено у преамбули *Протокола о заштити од поплава уз Оквирни споразум о сливу ријеке Саве* [14]. Ове чињенице су одредиле строг правац за активности Савске комисије у области управљања поплавама. Неколико важних пројеката, који се тренутно спроводе у региону (нпр. *WATCAP*), се

такође баве утицајима климатских промјена на управљање поплавама. Кроз напријед поменути пројекат UNECE-а се планира припрема прегледа регионалног модела климатских промјена, специфично повезаног са утицајем климатских промјена на подложност поплавама. Надаље, до краја 2012. године ће такође бити обезбијеђена прелиминарна идентификација и опис могућих мјера прилагођавања (трошкови, дјелотворност, пратеће појаве, смањење подложности, изводљивост имплементације, алтернативе, итд), избор пакета мјера (дугорочне, средњерочне и краткорочне мјере, спречавање, приправност, отпорност, мјере одговора и опоравка).

Ово ће представљати снажну основу за даље заједничке акције у спровођењу мјера прилагођавања, које ће бити координисане уз помоћ Савске комисије.

- **Даље дорађивање хидролошког и хидрауличког модела Саве**

Активности на успостављању хидролошког и хидрауличког модела слива ријеке Саве, које се обављају заједнички са Јединицом за инжињерију Војске САД-а (USACE), воде до израде модела до краја 2010. године. Модел, који се заснивају на различитим подацима које су прикупиле Стране *Оквирног споразума*, **имају међусекторски карактер** јер се могу потенцијално користити у бројним приоритетним акцијама у сливу ријеке Саве, као што су:

- успостављање система прогнозирања поплава и упозоравања на опасност од поплава за слив ријеке Саве,
- припрема мапа опасности од поплава и мапа ризика од поплава,
- анализе високог и ниског тока,
- одређивање нивоа пловности, итд.

Да би се задовољиле напријед наведне потребе, потребно је континуирано дорађивање модела.

У овом смислу, моделе, чије ће централно складиште бити Секретаријат Савске комисије, ће да дорађују националне институције Страна *Оквирног споразума* непосредно након што буду доступни нови подаци, а дорађене верзије ће се достављати Секретаријату Савске комисије.

4.4. Спречавање и контрола акцидената

Постоје два **специфична циља** која су релевантна за свеукупно спровођење *Оквирног споразума* у области спречавања и контроле акцидената.

- **Успостављање одрживог и ефикасног транснационалног система управљања могућим појавама прекограничних утицаја на воде, водни режим и водне екосистеме у цијелом сливу ријеке Саве (члан 13, став 1 *Оквирног споразума о сливу ријеке Саве*)**

Стране *Оквирног споразума* су већ повезане кроз систем раног упозоравања на опасност од акцидената (AEWS), инструмент за моделирање пропагације загађења (DBAM) и механизме узбуњивања/упозоравања који повезују институције цивилне заштите (Главни међународни центри за алармирање – PIAC). Ова структура је развијена у оквиру Међународне комисије за заштиту ријеке Дунав. Међутим, случајна испуштања, која су се у стварности дешавала, су показала да систем хитног одговора не функционише на најефикаснији начин да би адекватно ријешио проблем и спријечио посљедице акцидената на животну средину. Временски период који протекне између првог пријема информације о испуштању и адекватних и ефикасних одговора различитих институција одговорних за спречавање и контролу акцидената је у већини случајева предуг. Мјере заштите нису довољно ефикасне због недостатка комуникације између различитих

организација и лошег система доношења одлука у земљама слива ријеке Саве. Главни међународни центри за алармирање – PIAC – раде без престанка (24 сата / 7 дана седмично) само у Словенији и Хрватској, док је такав систем у Босни и Херцеговини и Републици Србији још увијек у развоју.

Да оствари овај циљ, Савска комисија би требала стално пратити и промовисати развој транснационалног система управљања кроз редовне контакте са релевантним тијелима Страна *Оквирног споразума*, док би се главни напори Страна требали фокусирати на успостављање самог система.

• **Стална обука постојећих структура одговорних за спречавање и контролу акцидената**

Обука постојећих структура се врши кроз редовно тестирање особља запосленог у Главним међународним центрима за алармирање (PIAC). Главни циљеви таквих тестова су контрола приправности и реакције особља (PIAC-а у Странама *Оквирног споразума* на ванредне ситуације које узрокују или пријете да узрокују нежељени утицај на воду и водни екосистем. Резултати ових тестова ће бити евалуирани у оквиру Савске комисије и њених стручних група, а нарочито у оквиру Сталне Стручне групе за спречавање и контролу акцидената.

Да би били испуњени главни циљеви дјелотворног спречавања и контроле акцидената, предвиђене су слиједеће акције:

- редовно тестирање постојећег система кроз вршење најављених и ненајављених тестова;
- спровођење *Протокола о ванредним ситуацијама уз Оквирни споразум о сливу ријеке Саве*, како би се ојачало спречавање, приправност, одговор и узајамна помоћ Страна *Оквирног споразума* у случају ванредних ситуација;
- развој сигурносног система за управљање загађењем вода за слив ријеке Саве.

За испуњење главних циљева ће бити важно да сва национална тијела и организације одговорне за спречавање и контролу акцидената сарађују на основу одредби *Протокола о ванредним ситуацијама уз Оквирни споразум о сливу ријеке Саве*, онда када он ступи на снагу. Након ратификације, он ће да постане законска основа за одрживе и усклађене акције у ситуацијама случајног загађења. Стране *Оквирног споразума*, а нарочито Босна и Херцеговина и Република Србија, би кроз развој националне легислативе првенствено требале да успоставе дјелотворну структуру спречавања и контроле акцидената (APC) за реаговање на ванредне ситуације. Овај процес је одговорност Стране/Страна у питању. Савска комисија би могла да промовише такве акције кроз презентацију главних циљева и повезивање нових институционалних аранжмана у тим Странама са постојећим AEWS системом.

На нивоу Савске комисије је предвиђено спровођење пројекта *Сигурносни систем за управљање загађењем вода за слив ријеке Саве*, чији је циљ да обезбиједи сталну везу између институција које се баве управљањем водама као и оних укључених у управљање стањем приправности и реаговање у хитним ситуацијама, ради осигурања ефикасних мјера у случају случајних испуштања супстанци које би могле да утичу на коришћење воде за различите намјене (вода за пиће, узгој, наводњавање, индустрија, пловидба, итд), као и на квалитет ријека и водних екосистема, а нарочито подручја од посебног значаја. У сврху ефикасног и дјелотворног управљања је потребна платформа за моделовање и размјену информација, путем које ће сва надлежна национална тијела и институције бити упозорене о евентуалним испуштањима опасних супстанци, пратити развој ситуације и усклађено дјеловати на исту. Спровођење пројекта зависи од могућности финансирања у оквиру различитих транснационалних програма за сарадњу (нпр. Транснационални програм за сарадњу југоисточне Европе - SEE TCP) који се повремено отварају.

За остваривање овог циља, од Савске комисије се очекује да предузме водећу улогу у праћењу резултата редовних тестирања и организовању обука за особље, како би се повећали оперативни капацитети (РІАС-а. Прије потписивања и ратификације *Протокола о ванредним ситуацијама уз Оквирни споразум о сливу ријеке Саве*, Савска комисија и Стране *Оквирног споразума* би требале да предузму све неопходне кораке за спровођење пројекта који се баве јачањем система подршке у доношењу одлука у случају ванредних ситуација, укључујући и штетне ефекте на водни режим и водни екосистем.

4.5. Међусекторска питања

Специфични циљеви, који су дефинисани у тексту који слиједи, односе се на управљање информацијама, хидролошка и метеоролошка питања, као и на статистичка питања која су релевантна за спровођење *Оквирног споразума*.

- **Успостављање интегрисаног информационог система за слив ријеке Саве** (члан 4 *Оквирног споразума*, члан 4 Додатка I *Оквирног споразума* – *Статута Савске комисије*)

Успостављање географског информационог система за ријеку Саву (Сава ГИС-а), као дијела интегрисаног информационог система за слив ријеке Саве, је неопходан корак који ће да игра важну улогу у омогућавању руковања подацима и обезбјеђивању протока информација између Савске комисије и Страна *Оквирног споразума*. Систем ће такође да постане вриједан алат за информисање шире јавности о релевантним чињеницама о сливу ријеке Саве и заједничким акцијама и процесима, и то визуализацијом пружених информација кроз Сава ГеоПортал.

Главни циљеви су:

- успостављање непогрешивог, правовременог, отвореног и од платформе независног приступа интегрисаним подацима, производима, информацијама, сервисима и систему алата, са довољном прецизношћу да се бави важним питањима управљања водама у сливу ријеке Саве;
- осигуравање добрих канала комуникације за заједницу Савске комисије, за размјену и дисеминацију знања о водним ресурсима, као и за дјелотворно и ефикасно управљање ријечним сливом ријеке Саве;
- стварање техничког контекста и успостављање окружења у којем ће Стране Савске комисије бити у могућности да раде у складу са отвореним и интероперабилним принципима и критеријумима.

У периоду од успостављања Секретаријата Савске комисије, због растућих потреба за подацима и производима ГИС-а, Секретаријат је учинио одређене напоре да се задовоље захтјеви за таквим информацијама, на *ad-hoc* основи. Најзначајнији напор у прикупљању, анализи, едитовању података из ГИС-а и припреми различитих мапа је учињен у сврху израде *Извјештаја о анализи слива ријеке Саве* [6]. Иако су резултати тог напора признати, он се не би могао препознати као систематичан приступ развоју Сава ГИС-а. Стварна основа за успостављање ГИС-а је била израда стратешких и имплементационих докумената за успостављање Сава ГИС-а, са договореном визијом и принципима.

За успостављање потпуно функционалног Сава ГИС-а, предвиђене су слиједеће акције:

- успостављање Сава ГеоПортала са његовим главним функцијама које обухватају све захтијеване информације и комуникациону структуру у *првој фази*;
- израду и имплементацију напредних алата, сервиса мапирања и извјештавања, као и основну апликацију и/или основни систем подршке у доношењу одлука у *другој фази*;

- проширење заједничког модела података и успостављање најнапредније компоненте сервиса као што је динамичко извјештавање и мапирање, *on-line* праћење и посматрање, и напредни систем подршке у доношењу одлука у *трећој фази*.

Прва фаза успостављања Сава ГИС-а је већ почела, уз финансијску подршку Европске комисије. Пројекат „*Подршка Савској комисији у припреми и имплементацији Сава RBM Плана*” ће бити завршен до краја 2011. године. Резултат пројекта ће бити успостављен Сава ГеоПортал са својим главним функцијама, које обухватају све захтијеване информације и комуникациону инфраструктуру. Истовремено ће да буду припремљени сетови кључних података, кроз текуће активности на припреми првог *Сава RBM Плана*.

За успостављање Сава ГИС-а је неопходно осигурати слиједеће:

- активну укљученост националних тијела и њихових стручњака, што обухвата праћење предложених принципа који се односе на интероперабилност циљева и осигуравање редовног ажурирања усклађених података;
- јачање капацитета Секретаријата Савске комисије за управљање Сава ГеоПорталом;
- значајне финансијске ресурсе.

Кључ успјеха имплементације Сава ГИС-а лежи у способности Савске комисије да ангажује додатне капацитете и ресурсе за креирање и манипулисање са већим бројем информација, као и да их брже обрађује.

Успостављање Сава ГИС-с, система заснованог на услугама, ће да зависи од:

- одређености Савске комисије да спроводи имплементациони пројекат;
- потпуне сарадње Страна и њихове воље да буду активно укључене;
- обезбјеђивања довољних ресурса доступних унутар временског оквира планирања;
- воље да се слиједе предложени принципи који се односе на интероперабилност циљева и интегрисање *ИНСПИРЕ* хидрографије и других спецификација у постојеће ГИС-ове Страна;
- осигуравања конзистентних, одговарајућих, квалитетних и усклађених података, као и њихово редовно ажурирање.

• **Јачање платформе за размјену и коришћење хидролошких и метеоролошких информација** (члан 4 *Оквирног споразума*)

Адекватне хидролошке и метеоролошке информације, као и системи за прогнозу и рано упозоравање на опасност од поплава су потребни за интегрисано управљање водним ресурсима и управљање ризиком од поплава у сливу ријеке Саве. Надаље, добра сарадња у размјени података и информација између релевантних институција у Странама *Оквирног споразума* представља кључни фактор за успостављање и спровођење дјелотворног система за прогнозирање поплава и заштиту од поплава. Распад интегралног система размјене хидро-метеоролошких података и управљања информацијама у посљедњим деценијама је имало значајан утицај на размјену података између националних хидро-метеоролошких служби у сливу ријеке Саве и ограничило је њихову способност да произведу, управљају и пруже правовремене, прецизне, хидролошке информације високог нивоа и услуге прогнозирања за надлежна тијела, главне интересне групе и ширу јавност.

Платформа за размјену хидролошких и метеоролошких информација ће садржати слиједеће:

- **систем за размјену хидролошких и метеоролошких податка и информација**, који ће да пружа стални преглед статуса водног режима у сливу, на основу веза које су успостављене између националних хидро-метеоролошких служби Страна;

- *Хидролошки годишњак*, који пружа годишњи сажетак информација о водном режиму у мјерним станицама, које су договорене као релевантне на нивоу слива;
- *Хидролошку студију за слив ријеке Саве*, која ће се бавити свим метеоролошким и хидролошким елементима који су релевантни за интегрисано управљање водама у сливу ријеке Саве, и која ће се директно користити у свим кључним активностима у оквиру спровођења *Оквирног споразума* (нпр. развој пловидбе, израда *RBM Плана*, *FRM Плана*, сигурносног плана управљања водама), и
- **хидро-метеоролошке информације и систем за прогнозу и упозоравање на опасност од поплава**, с циљем унапређења управљања информацијама, способности хидролошког прогнозирања и упозоравања на опасност од поплава у релевантним националним тијелима.

Значајну подршку ефикасној размјени хидролошких и метеоролошких података и информација може да пружи **споразум о политици података**, који би требало да успоставе Стране *Оквирног споразума* у координацији од стране Савске комисије.

Платформа ће да пружа поуздану и мјерљиву основу за све одлуке и препоруке које се односе на одрживо управљање водним ресурсима у сливу ријеке Саве.

Успостављање платформе је захтјеван задатак, који увелико зависи од расположивих финансијских средстава. Прибављање финансија ће се примарно усмјерити на различите програме прекограничне сарадње (нпр. SEE TCP, IPA), међутим, значајан допринос Страна *Оквирног споразума* је потребан у свим напријед поменутих активностима, у смислу њихових људских и финансијских ресурса.

Успостављање платформе би требало да буде главна одговорност Савске комисије, док се од националних институција очекује да пруже допринос ефикасном функционисању и даљој надградњи платформе кроз редовно обезбјеђивање података.

- **Омогућавање спровођења *Оквирног споразума о сливу ријеке Саве* у дијелу који се односи на пловидбу и друга релевантна економска питања, коришћењем статистичких метода и техника као алата**

Прикупљање, обрада, анализа и тумачење података у складу са прецизно дефинисаним методама и техникама свакако може да допринесе бољем разумијевању разматраног процеса, чиме се обезбјеђује основа за успостављање односа, дефинисање трендова, боље планирање активности и правилно доношење одлука. У том циљу, неопходно је да се користе модерне и адекватне статистичке методе и технике, не само у области пловидбе, већ такође и за анализу општих социо-економских карактеристика региона, с циљем да се подстакне регионални развој.

Тренутно на нивоу ријеке Саве не постоји организовано и униформно прикупљање и обрађивање релевантних статистичких података (посебно оних релевантних за флоту, превоз водним путевима, луке). Прикупљање и обрада се врше на националном нивоу и, у већини случајева, не специфично за слив ријеке Саве.

У овом тренутку, када се очекује развој саобраћаја водним путевима, лука и других комерцијалних активности је очигледно да би било корисно да се успостави дјелотворан систем за прикупљање и обраду статистичких података.

Могуће активности у овом смислу обухватају:

- подстицање редовног коришћења најбољих статистичких принципа, метода и пракси за унапређење квалитета;
- развој система за прикупљање, обраду и анализу података у складу са EU STAT;
- редовно прикупљање и обрада података;
- дисеминацију података према релевантним интересним групама.

5. Учесће јавности и укључивање интересних група у спровођење *Оквирног споразума*

Учесће јавности је суштински принцип у одрживом управљању водама, како је захтијевано *Оквирном директивом Европске уније о водама* (члан 14) и *Оквирним споразумом о сливу ријеке Саве* (члан 21).

Главни циљеви учешћа јавности и укључивања интересних група су:

- осигуравање учешћа јавности у спровођење *Оквирног споразума* и *Оквирне директиве ЕУ о водама (WFD)*, како би се процес доношења одлука учинио транспарентним и како би се добила подршка за спровођење *Оквирног споразума* и *EU WFD*;
- подизање свијести о питањима која се односе на управљање водама, заштиту вода и водних екосистема и пловидбу;
- омогућавање успостављања дјелотворних структура и механизма за учешће јавности;
- информисање шире јавности и мобилисање кључних интересних група за учешће у активностима и структурама на нивоу слива ријеке Саве;
- мобилисање јавности и кључних интересних група у пружању подршке успјешном спровођењу и постизању општих циљева *Споразума*.

Да би се осигурали успјешна припрема и спровођење *Сава RBM Плана*, као и свеукупно спровођење *Оквирног споразума*, значајна пажња се посвећује питању учешћа јавности и укључивања интересних група. Међународно искуство је показало да је предуслов за одрживо управљање водним ресурсима уопште, а посебо за успјешан развој и спровођење RBM планова, заправо дјелотворно укључење различитих интересних група из прибрежних земаља, на свим одговарајућим нивоима. Ово последње је такође једна од основних одредби *EU WFD* и *Оквирног споразума*.

У случају слива ријеке Саве, евидентно, процес сарадње је дошао до тачке када се могу схватити све користи укључивања интересних група. Да би се то десило, процес њиховог ангажовања мора да буде структуриран. Поред тога, највјероватније је – према међународном искуству – да ће, док спровођење *Оквирног споразума* напредује, или интересне групе „захтијевати“ своје укључивање јер ће од њих бити тражено да примјењују одлуке у складу са *Оквирним споразумом*, или ће постати неопходно да оне буду укључене како би одлуке у складу са *Оквирним споразумом* биле „примјењиве“.

Ангажовање корисника воде и кључних интересних група у управљање сливом ријеке Саве кроз успостављен механизам може да дода вриједност тренутним напорима, да помогне да се дјелотворно крене напријед са ефикасним спровођењем *Оквирног споразума* у складу са *EU WFD*. Такав приступ „од дна према врху“ (bottom-up) би комплементарно функционисао са службеним процесом сарадње који слиједе Стране *Оквирног споразума*. Био би вођен и надгледан од стране Савске комисије на прекограничном нивоу и од стране надлежних тијела Страна *Оквирног споразума* на националном нивоу.

Имајући на уму напријед наведено, генерално је планирано да главни циљеви процеса учешћа јавности и укључивања интересних група у спровођење *Оквирног споразума* (и *EU WFD*) буду постигнути на два нивоа.

Први ниво има за циљ комплетирање и јачање процеса учешћа јавности у сврху припреме и спровођења *Сава RBM Плана*. Овај ниво укључује:

- припрему анализе интересних група, која ће да обезбиједи неопходне информације за кораке и структуре дизајнирања којим ће се креирати услови за смислено учешће јавности и укључивање интересних група;

- припрему плана учешћа јавности, који ће (i) омогућити укључивање интересних група, (ii) створити услове за повећање транспарентности процеса доношења одлука, (iii) омогућити подизање свијести међу интересним групама о питањима која се односе на управљање ријечним сливом, те стога и њихову мобилизацију за учешће у активностима и структурама на нивоу слива ријеке Саве, (iv) омогућити успостављање дјелотворних структура и механизма за укључивање интересних група, и (v) помоћи у мобилизацији јавности и кључних интересних група за учешће у спровођењу и остваривању циљева *Оквирног споразума*.

Примарна циљна група ових активности, које се већ спроводе у склопу гранта Европске комисије Савској комисији у циљу припреме и спровођења првог *Сава RBM Плана*, су кључне интересне групе, тј. главни корисници воде у сливу ријеке Саве.

Други ниво процеса учешћа јавности и укључивања интересних група има за циљ даље унапређење и проширење укључивања интересних група у процес спровођења *Оквирног споразума*, и тражење синергије између приступа „од врха према дну“ и „од дна према врху“. У овом смислу, посебна пажња ће бити посвећена истраживању могућности и елаборирању опција за успостављање платформе већег броја интересних група („multi-stakeholder platform“) која би имала за циљ обезбјеђивање слиједећих користи:

- омогућавање дјелотворне координације укључивања интересних група у активности Савске комисије и пружање подршке у остваривању циљева *Оквирног споразума*;
- омогућавање двосмјерне интеракције, укључујући пружање информација према и добијање савјета од стране читавог низа различитих интересних група у сливу.

До сада су главне интересне групе из владиног и невладиног сектора биле укључене у спровођење *Оквирног споразума*. Основна сврха платформе већег броја интересних група би било омогућавање или даље јачање укључености цивилног, академског и пословног сектора.

Ради илустрације, пројекат о доприносу сектора малих и средњих предузећа (SME) одрживом развоју слива ријеке Саве, укључујући и академски и пословни сектор, ће бити покренут и имплементиран у оквиру ових активности.

Спровођење активности које су предвиђене за осигуравање активне укључености ширег спектра интересних група у спровођење *Оквирног споразума* ће да зависи од расположивих финансијских средстава на националном нивоу, на нивоу слива и на међународном нивоу (нпр. UNESCO).

У области учешћа јавности и укључивања интересних група, главна одговорност Савске комисије је успостављање процеса учешћа јавности кроз израду анализе интересних група и плана учешћа јавности. С друге стране, обезбјеђивање услова за спровођење плана учешћа јавности углавном зависи од укључивања релевантих структура Страна *Оквирног споразума* које би требале да промовишу неопходност учешћа јавности и активног укључивања главних интересних група у спровођење *Оквирног споразума* и *Сава RBM Плана* кроз све начине комуникације.

6. Праћење спровођења *Оквирног споразума*

У складу са чланом 21. *Оквирног споразума*, развијена је методологија сталног праћења спровођења *Споразума*, која је усвојена на Првом састанку Страна *Оквирног споразума* (Загреб, 1. јуни 2007. године), са примарним циљем да се осигура благовремена доступност информација о спровођењу *Оквирног споразума* свим заинтересованим странама и широј јавности.

Методологија у основи уводи механизам редовног извјештавања Страна *Оквирног споразума*, као и одговорности Савске комисије којим ће се доприњети транспарентности процеса спровођења *Оквирног споразума*.

Према методологији, Стране *Оквирног споразума* би, прије сваког Састанка Страна, требале да поднесу Савској комисији свеобухватан извјештај о спровођењу *Оквирног споразума* у својој земљи и да осигурају да тијела надлежна за спровођење *Оквирног споразума* обезбиједје доступност извјештаја за интересне групе и ширу јавност. Национални извјештаји, као и свеукупни извјештај о спровођењу *Оквирног споразума*, који припрема Савска комисија на основу националних извјештаја, се постављају на интернетску страницу Савске комисије.

Поред тога, у оквиру Савске комисије је успостављен одређени број механизма ради сталног пружања информација о спровођењу *Оквирног споразума* према интересним групама и широј јавности, укључујући службену интернетску страницу Савске комисије, билтен *Савски вјесник (Sava NewsFlash)*, публикације, чланке за штампу, новинарске конференције и саопштења за медије, савјетодавне радионице, јавне презентације (нпр. пројеката) и остале састанке са интересним групама. Важна активност у овом смислу је прослава Дана ријеке Саве, који се обиљежава 1. јуна, а која подразумијева организацију низа дешавања сваке године с циљем промовисања високог еколошког и економског потенцијала слива ријеке Саве и информисања интересних група и јавности о резултатима постигнутим кроз спровођење *Оквирног споразума*.

Важан допринос праћењу спровођења *Оквирног споразума* дају владине и невладине организације које имају статус посматрача у Савској комисији, као и институције/организације на нивоу Дунава и шире, са којим Савска комисија сарађује (тј. Међународна комисија за заштиту ријеке Дунав, Дунавска комисија, UNECE, институције Европске комисије и многе друге).

Праћење спровођења *Оквирног споразума* постаје све захтјевнији процес, с обзиром да се оквир непрестано проширује протоколима уз *Споразум*. Зато редовна анализа методологије праћења од стране Савске комисије и Страна *Оквирног споразума*, као и унапређен допринос Страна овом процесу представљају кључ за успјешно праћење спровођења, а користе и успјешном спровођењу самог *Оквирног споразума*.

7. Додаци

ДОДАТАК 1: ЛИСТА ТИЈЕЛА НАДЛЕЖНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ОКВИРНОГ СПОРАЗУМА (*FASRB*)

ДОДАТАК 2: ЛИСТА ПРЕДСТАВНИКА У САВСКОЈ КОМИСИЈИ

ДОДАТАК 3: ЛИСТА СКРАЋЕНИЦА И АКРОНИМА

Додатак 1: Листа тијела одговорних за спровођење *Оквирног споразума о сливу ријеке Саве*

Земља	Надлежна национална тијела	Адреса
Босна и Херцеговина	Министарство комуникација и промета БиХ	Трг Босне и Херцеговине 1, 71 000 Сарајево
	Министарство вањске трговине и економских односа БиХ	Мусала 9, 71 000 Сарајево
	Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске	Трг Републике Српске 1, 78 000 Бањалука
	Федерално Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде	Маршала Тита 15, 71 000 Сарајево
	Министарство саобраћаја и веза Републике Српске	Трг Републике Српске 1, 78 000 Бањалука
	Федерално Министарство промета и комуникација	Браће Фејића, 88 000 Мостар
	Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске	Трг Републике Српске 1, 78 000 Бањалука
	Федерално Министарство околиша и туризма	Алипашина 41, 71 000 Сарајево
	Влада Брчко дистрикта БиХ	Булевар мира 1, 76 100 Брчко
Република Хрватска	Министарство мора, промета и инфраструктуре	Присавље 14, 10 000 Загреб
	Министарство регионалног развоја, шумарства и водопривреде	Бабонићева 121, 10 000 Загреб
Република Србија	Министарство пољопривреде, трговине, шумарства и водопривреде	Булевар уметности 2а, 11070 Нови Београд
	Министарство животне средине, рударства и просторног планирања	Омладинских бригада 1, 11070 Нови Београд
	Министарство за инфраструктуру и енергију	Немањина 22-26, 11000 Београд
	Министарство спољних послова	Кнеза Милоша 24-26, 11000 Београд
	Републички хидрометеоролошки завод Србије	Кнеза Вишеслава 66, 11000 Београд
	Републички геодетски завод	Булевар војводе Мишића 39, 11000 Београд
Република Словенија	Министарство вањских послова	Прешернова цеста 25, 1001 Љубљана, П.П. 481
	Министарство околиша и просторног уређења	Дунајска цеста 48, 1000 Љубљана
	Министарство привреде	Котникова 5, 1000 Љубљана
	Министарство промета	Лангусова улица 4, 1535 Љубљана
	Владина канцеларија за локалну самоуправу и регионалну политику	Котникова 28, 1000 Љубљана
	Владина канцеларија за развој	Грегоричева 25, 1000 Љубљана

Додатак 2: Листа представника у Савској комисији

МЕЂУНАРОДНА КОМИСИЈА ЗА СЛИВ РИЈЕКЕ САВЕ				
Сједиште: Владимира Назора 61, Загреб, Хрватска; e-mail: isrbc@savacommission.org				
Земља	Име и презима	Функција	Контакт	
			Телефон	E-mail
Босна и Херцеговина	Кемал Каркин	Члан	+ 387 33 269 470	pidtrans@bih.net.ba
	Саво Глувић	Замјеник члана	+ 387 51 813 068	vpsava@zona.ba
Република Хрватска	Марио Бабић	Председавајући	+ 385 1 616 9090	mario.babic@pomorstvo.hr
	Ружица Дрмић	Замјеник члана	+ 385 1 6307 353	ruzica.drmic@voda.hr
Република Србија	Александар Продановић	Члан	+ 381 11 311 5370	a.prodanovic@minpolj.gov.rs
	Миладин Аврамов	Замјеник члана	+ 381 11 3131 357	miladin.avramov@ekoplan.gov.rs
Република Словенија	Митја Брицељ	Члан	+ 386 1 478 7464	mitja.bricelj@gov.si
	Александер Чичеров	Замјеник члана	+ 386 1 478 2036	Aleksander.Cicerov@gov.si
СЕКРЕТАРИЈАТ САВСКЕ КОМИСИЈЕ				
	Дејан Коматина	Секретар	+385 1 4886 960	dkomatina@savacommission.org

ДОДАТАК 3: ЛИСТА СКРАЋЕНИЦА И АКРОНИМА

Скраћеница/ Акроним	Опис
ADN	<i>European Agreement concerning the International Carriage of Dangerous Goods by Inland Waterways</i> Европски споразум о међународном превозу опасног терета унутрашњим пловним путевима
BA / БиХ	Bosnia and Herzegovina Босна и Херцеговина
EG	Expert Group Стручна група
EIA	Environmental Impact Assessment / Процјена утицаја на животну средину
ENC	Electronic Navigation Chart Електронска навигациона карта
EY / EU	European Union Европска унија
EY FP7	EU 7th Framework Programme 7. оквирни програм Европске уније
FASRB	<i>Framework Agreement on the Sava River Basin</i> Оквирни споразум о сливу ријеке Саве
FRM	Flood Risk Management План управљања поплавама
ГИС	Geographical Information System Географски информациони систем
ХР	Republic of Croatia Република Хрватска
ICPDR	International Commission for the Protection of the Danube River Међународна комисија за заштиту ријеке Дунав
IFI	International Financial Institution Међународна финансијска институција
ISRBC	International Sava River Basin Commission (Sava Commission) Међународна комисија за слив ријеке Саве / Савска комисија
IWT	Inland Waterway Transport / Превоз унутрашњим пловним путевима
NALADES	<i>Navigation and Inland Waterway Action and Development in Europe / Акциони програм Европске комисије за промоцију унутрашњег водног саобраћаја у Европи</i>
HBO / NGO	Non-Governmental Organization Невладина организација
PEG RBM	Permanent Expert Group for River Basin Management / Стална стручна група за управљање ријечним сливом
PEG NAV	Permanent Expert Group for Navigation / Стална стручна група за пловидбу
PEG FP	Permanent Expert Group for Flood Prevention / Стална стручна група за заштиту од поплава

Скраћеница/ Акроним	Опис
PEG APC	Permanent Expert Group for Accident Prevention and Control / Стална стручна група за спречавање и контролу акцидентата
PIAC	Principal International Alert Center Главни међународни центар за алармирање
RBM	River Basin Management Управљање ријечним сливом
РИС / RIS	River Information Services Ријечни информациони сервис
PC / RS	Republic of Serbia Република Србија
SI	Republic of Slovenia Република Словенија
SWMI	Significant Water Management Issue / Питања од значаја за управљање водама
UNECE	United Nations Economic Commission for Europe Економска комисија Уједињених нација за Европу
<i>WFD</i>	<i>EU Water Framework Directive</i> (Directive 2000/60/EC) / Оквирна директива ЕУ о водама
WISE	Water Information System for Europe Европски информациони систем за воде

8. Референце

- [1] Оквирни споразум о сливу ријеке Саве, 2002 / Framework Agreement on the Sava River Basin, 2002, http://www.savacommission.org/basic_docs.
- [2] *Протокол о режиму пловидбе уз Оквирни споразум о сливу ријеке Саве*, 2004 / *Protocol on Navigation Regime to the FASRB*, 2004, http://www.savacommission.org/basic_docs.
- [3] *Декларација Првог састанка Страна Оквирног споразума о сливу ријеке Саве*, 2007 / *Declaration of the 1st Meeting of the Parties to the FASRB*, 2007, http://www.savacommission.org/event_detail/1/19/165.
- [4] *Стратегија за спровођење Оквирног споразума о сливу ријеке Саве (FASRB)*, 2008 / *Strategy on Implementation of the FASRB*, 2008, ISRBC, http://www.savacommission.org/basic_docs.
- [5] *Извјештај о спровођењу Оквирног споразума о сливу ријеке Саве (FASRB) и о раду Савске комисије за период 1. април 2007 – 31. март 2009. године*, Извјештај усвојен на Другом састанку Страна Оквирног споразума 1. јуна 2009. године, 2009, Савска комисија / *Report on implementation of the FASRB and work of the ISRBC for the period April 1, 2007 – March 31, 2009*, Report adopted by the 2nd Meeting of the Parties to the FASRB on 1 June 2009, 2009, ISRBC, http://www.savacommission.org/event_detail/1/19/164.
- [6] *Извјештај о анализи слива ријеке Саве*, 2009, Савска комисија / *Sava River Basin Analysis Report*, 2009, ISRBC, <http://www.savacommission.org/publication>.
- [7] *Извјештај о анализи слива ријеке Саве – Сажетак*, 2010, Савска комисија / *Sava River Basin Analysis Summary*, 2010, ISRBC, <http://www.savacommission.org/publication>.
- [8] *Обнова и развој пловидбе на сливу ријеке Саве*, 2009, Савска комисија / *Rehabilitation and Development of Navigation in the Sava River Basin*, 2009, ISRBC.
- [9] *Правила о сигурности и техничким питањима пловидбе*, 2009, Савска комисија / *Rules related to Safety and Technical Issues of Navigation*, 2009, ISRBC, <http://www.savacommission.org/decision>.
- [10] *Пред-студија изводљивости за обнову и развој пловног пута ријеке Саве*, 2007, Савска комисија / *Pre-feasibility Study for Rehabilitation and Development of the Sava River Waterway*, 2007, ISRBC, <http://www.savacommission.org/project>.
- [11] *Студија изводљивости за обнову и развој пловидбе и превоза на пловном путу ријеке Саве*, 2008, Савска комисија / *Feasibility Study for Rehabilitation and Development of Navigation and Transport on the Sava River Waterway*, 2008, ISRBC, <http://www.savacommission.org/project>.
- [12] *Протокол о спречавању загађења воде проузрокованог пловидбом уз Оквирни споразум о сливу ријеке Саве*, 2009 / *Protocol on Prevention of Water Pollution caused by Navigation to the FASRB*, 2009, http://www.savacommission.org/basic_docs.
- [13] *План за спречавање поплава – слив ријеке Саве*, 2009, Међународна комисија за заштиту ријеке Дунав и Савска комисија / *Flood Action Plan - Sava River Basin*, 2009, ICPDR & ISRBC, <http://www.savacommission.org/publication>.
- [14] *Протокол о заштити од поплава уз Оквирни споразум о сливу ријеке Саве*, 2010 / *Protocol on Flood Protection to the FASRB*, 2010, http://www.savacommission.org/basic_docs.
- [15] *Сава ГИС Стратегија*, 2008, Савска комисија / *Sava GIS Strategy*, 2008, ISRBC, http://www.savacommission.org/basic_docs.

- [16] *Хидролошки годишњак слива ријеке Саве за 2006. годину*, 2010, Савска комисија / *The 2006 Hydrological Yearbook of the Sava River Basin*, 2010, ISRBC, <http://www.savacommission.org/publication>.
- [17] *Стратегија Европске уније за дунавски регион*, 2010, Европска комисија / *EU Strategy for the Danube Region*, 2010, European Commission, http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/danube/index_en.htm.
- [18] *Декларација Другог састанка Страна Оквирног споразума о сливу ријеке Саве*, 2009 / *Declaration of the 2nd Meeting of the Parties to the FASRB*, 2009, http://www.savacommission.org/event_detail/1/19/164.
- [19] *Одлука бр. 21/09 Савске комисије*, 2009, Савска Комисија / *Decision 21/09 of the ISRBC*, 2009, ISRBC, <http://www.savacommission.org/decision>.
- [20] *Одлука бр. 01/10 Савске комисије*, 2010, Савска Комисија / *Decision 01/10 of the ISRBC*, 2010, ISRBC, <http://www.savacommission.org/decision>.
- [21] *Извјештај састанка "Подстицање имплементације Оквирног споразума о сливу ријеке Саве у областима управљања водама и животне средине"*, 2010, Савска комисија / *Report from the Meeting „Fostering the FASRB implementation in the fields of water management and environment“*, 2010, ISRBC, http://www.savacommission.org/event_detail/0/0/203/3.
- [22] *План управљања сливом ријеком Дунав*, 2009, Међународна комисија за заштиту ријеке Дунав / *Danube River Basin Management Plan*, 2009, ICPDR, http://www.icpdr.org/icpdr-pages/danube_rbm_plan_ready.htm.
- [23] *Слив Дунава: заједничке воде – заједничке одговорности*, Дунавска декларација коју су усвојила министарства животне средине 16. фебруара 2010, 2010 / *Danube basin Shared waters – Joint responsibilities*, Danube Declaration adopted by the Ministers of Environment on 16 February 2010, 2010, <http://www.icpdr.org/icpdr-pages/mm2010.htm>.
- [24] *Заједничка изјава о водећим принципима у развоју унутрашње пловидбе и заштите животне средине у сливу Дунава*, 2008, Међународна комисија за заштиту ријеке Дунав, Дунавска комисија и Савска комисија / *Joint Statement on Guiding Principles for the Development of Inland Navigation and Environmental Protection in the Danube River Basin*, 2008, ICPDR, DC & ISRBC, http://www.savacommission.org/basic_docs.
- [25] *Приручник о добрим праксама у одрживом планирању водних путева*, 2010, Међународна комисија за заштиту ријеке Дунав / *Manual on Good Practices in Sustainable Waterway Planning*, 2010, ICPDR, http://transfer.message.at/_ZJyVSK80VdDitR.
- [26] *Европа 2020 – Европска стратегија за паметан, одржив и инклузиван раст*, 2010, Европска комисија / *Europe 2020 – A European Strategy for Smart, Sustainable and Inclusive Growth*, 2010, European Commission, http://europa.eu/press_room/pdf/complet_en_barroso_007_-_europe_2020_-_en_version.pdf.
- [27] *Студија о планирању и регулисању ријеке Саве 1972*, UNDP / *Study on Planning and Regulation of the Sava River*, 1972, UNDP.